

ISSN 1425-5383

Nr 7/8

Refleksje

2008

Lipiec/Sierpień

Zachodniopomorski

Miesięcznik Oświatowy

ukazuje się od 1991 roku

PLANOWANIE I DOKUMENTOWANIE PRACY SZKOŁY

Planowanie i dokumentacja pracy to dwa priorytetowe działania z zakresu zarządzania jednostką oświatową.

Są one konstytuującą i wykładnikiem funkcjonowania instytucji edukacyjnej, będąc jednocześnie przyczynkiem do przeprowadzenia ewaluacji. Stworzenie bowiem adekwatnej do potrzeb środowiska, nowatorskiej i efektywnej koncepcji szeroko pojmowanej działalności, wspartej rzetelną dokumentacją realizacji owej, jest podstawą do dokonania oceny jakości pracy szkoły.

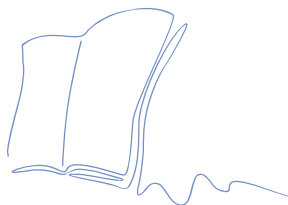
Każda placówka oświatowa ma wyraźnie określone i akceptowane przez nauczycieli, uczniów, a w niektórych przypadkach także ich opiekunów, cele i kierunki działania. Wszystkie podmioty związane z funkcjonowaniem szkoły powinny, w miarę swoich możliwości, aktywnie uczestniczyć w procesie planowania, rozumieć i akceptować strategię działania placówki. Doskonałym warunkiem efektywnej współpracy jest sytuacja, w której zarówno nauczyciele, jak i uczniowie wraz z rodzicami wiedzą, co szkoła chce osiągnąć i w jaki sposób zamierza realizować wytyczone cele. Istotną rolę odgrywa tu dyrektor, którego zadaniem jest angażowanie nauczycieli, uczniów i rodziców w kreowanie i modyfikowanie programu rozwoju szkoły oraz w jego późniejszą realizację.

Plan, jego wykonanie i ewaluacja powinny znaleźć swoje odzwierciedlenie w **dokładnie prowadzonej i stosownie archiwizowanej dokumentacji**. Wytyczne w tym zakresie zawarte są przede wszystkim w *Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 19 lutego 2002 roku w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów dokumentacji*, a także w aktach prawnych zmieniających pewne zapisy tegoż.

Należy jednak przede wszystkim pamiętać, że rozsądne planowanie, sumienna realizacja i rzetelna oraz wiarygodna dokumentacja pracy stanowią podstawę dobrej organizacji procesu kształcenia, umożliwiającą pełną realizację zadań szkoły oraz osiągnięcie celów edukacyjnych i solidnej realizacji treści programowych, zapewniając tym samym każdemu uczniowi szansę rozwoju oraz możliwość osiągnięcia sukcesu.

Urszula Pańska

Dyrektor CDiDN w Szczecinie

Wydawca: Centrum Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie, Kuratorium Oświaty w Szczecinie.

Redakcja: Katarzyna Kryszczuk-Mańkowska, Karolina Pietroczyk-Rapkiewicz.

Kolegium redakcyjne: Urszula Pańska, Gabriela Helińska, Mirosława Piaskowska-Majzel, Regina Czekala.

Opracowanie językowe i korekta: Anna Malinowska. *Opracowanie graficzne, skład:* Radosław Józwiak.

Redakcja: 70-236 Szczecin, ul. Generała J. Sowińskiego 68, tel. (091) 435-06-34.

e-mail: refleksje@cdidn.edu.pl, informacja@kuratorium.szczecin.pl; www.cdidn.edu.pl. **Druk:** CDiDN.

Redakcja zastrzega sobie prawo redagowania i skracania tekstów oraz zmiany ich tytułów. Nie zwraca tekstów niezamówionych.

Spis treści

AKTUALNOŚCI

- Zmiana godzin pracy Kuratorium Oświaty,
Kraków zaprasza, Konkurs grantowy
„Równać szanse 2008”, Konkurs „EuroSkills”,
Festiwal Nauki 4
- Języki obce, Wyprawka szkolna, Pokochać sport,
Wyróżnienie dla Polski 5

WYWIAD

- Iwona Rydzkowska*
W jakości siła.
Rozmowa z Arturem Gałęskim,
Zachodniopomorskim Kuratorem Oświaty 6

EDUKACJA W REGIONIE

- Katarzyna Zajączkowska*
Najpierw diagnoza 8

REFLEKSJE OŚWIATOWE

- Alina Sukiennicka*
Konieczne w szkole 10
- Anna Sudnik*
Działamy bardziej spójnie.
Szkolny program profilaktyki
Gimnazjum Publicznego w Przybiernowie 12
- Katarzyna Leśniak*
Na miarę możliwości 17
- Kinga Jankowska*
Dokumentowanie pracy rady pedagogicznej 19
- Mirosław Krężel*
System badania potrzeb doskonaleniowych nauczycieli 26
- Barbara Keller, Halina Kwiatkowska*
Planowanie pracy w bibliotece szkolnej 28
- Aneta Żemojtel*
W zaczarowanym świecie baśni.
VII Ogólnopolski Przegląd Teatrów Dzieci i Młodzieży
z Wadą Słuchu 30
- Ryszard Ławicki*
Szkolny koordynator do spraw bezpieczeństwa – czyli kto? 32

PRAWO

- Karolina Pietroczyk-Rapkiewicz*
Zaktualizowane akty prawne 33

WARTO PRZECZYTAĆ

- Barbara Keller*
Na temat... 34
- Regina Czeaka, Halina Kwiatkowska*
Nowości wydawnicze 35

W CDiDN-ie

- Agnieszka Gruszczyńska*
Nowa siedziba CDiDN 37

ROZMAITOŚCI

- Lekcje historii z żołnierzami AK 37
- Szkolny wolontariat 38

Trzeba pamiętać, że kurator oświaty jest realizatorem polityki oświatowej państwa, którą kreuje Minister Edukacji Narodowej. Dlatego też plany i zmiany proponowane przez ministerstwo będą naszymi zmianami. A wprowadzanie ich będzie na pewno mocno absorbujące i pracochłonne.

W urzędzie już nastąpiły najistotniejsze zmiany. Jedną z głównych jest nowa struktura. Powstał Wydział Diagnoz, Analiz i Strategii Edukacyjnych, którego podstawowym zadaniem jest planowanie, organizacja i koordynacja realizacji diagnoz wynikających z priorytetów ministra edukacji narodowej i kuratora, przygotowanie narzędzi diagnostycznych dla wizytatorów, planów kontroli i narzędzi do ich przeprowadzenia, opracowanie różnego rodzaju raportów (m.in. raportów wojewódzkich z poszczególnych egzaminów zewnętrznych), formułowanie wniosków i określanie priorytetów.

W jakości siła (str. 6)

Wysoka jakość działań edukacyjnych szkół i placówek uwarunkowana jest różnymi czynnikami, wśród których istotne znaczenie odgrywa pełniony przez kuratora oświaty nadzór pedagogiczny, zaś jego integralną częścią jest diagnozowanie wybranych obszarów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej szkół i placówek.

W roku szkolnym 2007/2008 przeprowadzono osiem diagnoz problemowych, które wynikały z priorytetów Ministra Edukacji Narodowej, Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty i doraźnych potrzeb.

Najpierw diagnoza (str. 8)

Rzecz powstała. Dokument precyzował cele, zadania, formy ich realizacji, terminy, odpowiedzialnych. Zgodnie z procedurą był zaprezentowany członkom grona pedagogicznego, po czym – po wniesieniu poprawek – został zatwierdzony do realizacji. Rozbiegliśmy się do pracy i wyznaczonych zadań. Tylko dlaczego, mimo istnienia wspaniałego programu pełnego szczytnych celów, wciąż było tyle problemów z uczniami? Przypadek sprawił, że – choć w części – znaleźliśmy odpowiedź na to pytanie. Wcale to jednak nie znaczy, że sytuacja diametralnie się zmieniła.

Działamy bardziej spójnie (str. 12)

Rada pedagogiczna, tworząc elementy prawa wewnątrzszkolnego, musi zwracać uwagę na ich zgodność z przepisami ogólnymi. Przedstawiony przykładowy terminarz rad plenarnych, ramowy porządek obrad oraz zasady protokołowania i uchwalania prawa wewnątrzszkolnego w obrębie kompetencji rady pedagogicznej są tego przykładem. Należy jednak pamiętać, że ze względu na typy rad możemy mówić o różnej organizacji pracy oraz odmiennych typach uchwał.

Dokumentowanie pracy rady pedagogicznej (str. 19)

ZMIANA GODZIN PRACY KURATORIUM OŚWIATY

Od dnia 8 sierpnia 2008 r. zmieniły się godziny pracy Kuratorium Oświaty w Szczecinie. Nowe godziny urzędowania to 8.15–16.15.

KRAKÓW ZAPRASZA

Ministerstwo Edukacji Narodowej, Akademia Pedagogiczna w Krakowie oraz Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli zapraszają na IX Forum Nauczycieli Przyrody i Przedmiotów Przyrodniczych pod tytułem „Słońce i My”, które odbędzie się 21–21 września 2008 r. w Krakowie.

Celem tegorocznego Forum NPP jest wskazanie niezwyklej roli Słońca w powstaniu i podtrzymywaniu życia na Ziemi. Zapraszamy na wykłady, pokazy oraz dyskusje na temat najważniejszych praw przyrody opisujących i wyjaśniających różnorakie zjawiska związane z naszą najbliższą gwiazdą oraz integrujących nauczanie geografii, biologii, fizyki, chemii oraz przyrody.

Termin nadsyłania zgłoszeń i rejestracji mija 4 września br.

Szczegółowe informacje znajdują Państwo na stronie www.wsp.krakow.pl.

KONKURS GRANTOWY „RÓWNAĆ SZANSE 2008”

Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży ogłasza regionalny Konkurs Grantowy w ramach Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności „Równać Szanse 2008”.

W konkursie o dotacje do 7000 zł na projekty trwające 6 miesięcy mogą się ubiegać organizacje pozarządowe zarejestrowane w formie stowarzyszeń i fundacji, gminne domy kultury i biblioteki oraz grupy nieformalne, zamierzające w najbliższym czasie założyć stowarzyszenie. Działania realizowane w ramach projektu powinny być adresowane do młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej (13–19 lat) ze wsi i miast do 20 tysięcy.

Termin składania wniosków mija 1 października 2008 r.

Zasady konkursu, formularz wniosku oraz kryteria oceny merytorycznej projektów są dostępne na stronie www.rownacszanse.pl.

KONKURS „EUROSKILLS”

Konkurs EuroSkills jest organizowany przez nowo założone stowarzyszenie – Europejską Organizację Promocji Umiejętności (European Skills Promotion Organisation, ESPO), we współpracy ze Skills Netherlands. Komisja Europejska wspiera organizację konkursu poprzez program „Uczenie się przez całe życie” (2007–2013).

Głównym celem konkursu EuroSkills jest zachęcenie młodzieży do kształcenia zawodowego, rozwijania umiejętności oraz kontynuowania kariery w tym kierunku. EuroSkills 2008 będzie obejmować około 40 dyscyplin w 6 głównych dziedzinach umiejętności (twórczość artystyczna i moda, ICT, przemysł wytwórczy i inżynieria, konstrukcje i budownictwo, transport i logistyka, usługi społeczne, osobiste i zdrowotne). Zostały one wybrane ze względu na ich znaczenie dla Europy, jej wzrostu gospodarczego i konkurencyjności.

Krajowa selekcja i rekrutacja kandydatów rozpoczęły się pod koniec 2007 roku i trwały do kwietnia 2008 r. Organizatorzy rozpoczęli już prace nad ogólnoeuropejską kampanią reklamową i prowadzą działalność promocyjną. ESPO pomaga swoim członkom w różnych państwach europejskich w rozwoju krajowych konkursów umiejętności. Finał konkursu odbędzie się w dniach 18–20 września w Rotterdamie.

Organizacja konkursu doskonale wpisuje się w ogólne cele procesu kopenhaskiego odnośnie do współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego. EuroSkills poprzez stworzenie platformy, dzięki której można zademonstrować, przetestować, porównać i udoskonalić podstawowe umiejętności i poziom kompetencji przyszłych pracowników, zapewnia wyjątkową okazję do poprawy wizerunku, jakości i atrakcyjności systemów kształcenia i szkolenia zawodowego (VET). EuroSkills skupi również wszystkie zainteresowane strony, pomoże w nawiązaniu kontaktów i partnerstwa pomiędzy organizacjami działającymi w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego i dzięki temu przyczyni się do budzenia wzajemnego zaufania pomiędzy systemami kształcenia szkolenia zawodowego państw członkowskich. Jest to szczególnie istotne w okresie, kiedy w całej Eu-

ropie są wprowadzane Europejskie Ramy Kwalifikacji (EQF).

Więcej informacji znajduje się na oficjalnej stronie EuroSkills www.euroskills2008.nl.

W Polsce organizację kwalifikacji do konkursu, tj. PolSkills 2008, koordynuje Naczelna Organizacja Techniczna (NOT), której powierzono reprezentowanie Polski w European Skills Promotions Organisation, a tym samym przygotowywanie krajowych kwalifikacji.

NOT uruchomiła specjalną stronę internetową – www.polskills.pl – na której mogą się rejestrować zarówno zawodnicy, jak i pracodawcy pragnący włączyć się w organizację konkursu. Koncepcja PolSkills zakłada m.in. parytet udziału uczniów, studentów i pracowników, tak aby pokazać młodzieży możliwości dalszego rozwoju zawodowego. Natomiast idea samego konkursu EuroSkills przewiduje wiele konkurencji drużynowych, co również jest cenną nauką współdziałania i pracy w grupie. Ponadto liczny udział polskiej młodzieży w konkursie może się przyczynić do zwiększenia atrakcyjności kształcenia zawodowego w Polsce.

FESTIWAL NAUKI

W ramach VIII Zachodniopomorskiego Festiwalu Nauki odbędzie się spotkanie dyrektorów szkół ponadgimnazjalnych z władzami oraz nauczycielami akademickimi uczelni wyższych naszego województwa nt.: „Matura a wstęp na wyższe uczelnie”.

Tematyka spotkania wpisuje się w priorytety Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty zaplanowane na rok szkolny 2008/2009:

- nadzór dyrektora szkoły nad realizacją podstaw programowych i włączania standardów egzaminacyjnych w proces dydaktyczny (...);
- efektywne wykorzystanie przez radę pedagogiczną szkoły wyników sprawdzianów zewnętrznych w celu podnoszenia jakości podejmowanych działań dydaktycznych.

Spotkanie odbędzie się 26 września br. o godz. 11.00 w Sali Senatu Politechniki Szczecińskiej, al. Piastów 19.

Szczegółowe informacje o programie Festiwalu są dostępne na stronie internetowej organizatora: www.us.szc.pl/festiwal oraz Kuratorium Oświaty: www.kuratorium.szczecin.pl.

opr. kpr

JĘZYKI OBCE

Najważniejszą zmianą, jaką niesie za sobą reforma programowa, jest obniżenie wieku rozpoczęcia nauki języków obcych – podkreśliła na spotkaniu z dziennikarzami dr Magdalena Szpotowicz z Centrum Kształcenia Nauczycieli Języków Obcych i Edukacji Europejskiej Uniwersytetu Warszawskiego, która kierowała zespołem przygotowującym nową podstawę programową dla języków obcych. Obniżenie wieku rozpoczęcia nauki języka obcego to powszechna tendencja na świecie – dodała.

Idea, jaka przyświeca wprowadzaniu zmian w zakresie nauczania języków obcych, zakłada, że każdy uczeń opuszczający szkołę ponadgimnazjalną będzie znał dwa języki. Zbigniew Marciniak, podsekretarz stanu w resorcie edukacji, zapowiada, że jednym z nich z pewnością będzie język angielski.

Zgodnie z założeniami reformy podstawy programowej nauka języka obcego rozpoczynać się będzie już w pierwszej klasie szkoły podstawowej. Kolejny język będzie wprowadzany wraz z rozpoczęciem edukacji na poziomie gimnazjalnym. Bardzo ważnym aspektem reformy jest przyswojenie sześciostopniowego opisu biegłości językowej ucznia zgodnego z opisem przygotowanym przez Radę Europy.

Podstawa programowa zakłada, że wraz z ukończeniem szkoły podstawowej uczeń będzie się posługiwał językiem obcym na poziomie A1. Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych zdający maturę z języka obcego w zakresie rozszerzonym będą się mogli pochwalić kompetencjami językowymi na poziomie B2.

Zbigniew Marciniak podkreśla, że obecnie najistotniejsze jest przygotowanie metodologiczne nauczycieli do nauczania dzieci na etapie kształcenia zintegrowanego. Podsekretarz stanu zapewnia, że prace w tym zakresie są bardzo intensywne. *Zaangażowanych jest w to między innymi szereg uczelni wyższych, które już prowadzą specjalne kursy dla filologów – dodaje.*

WYPRAWKA SZKOLNA

„Dofinansowanie zakupu podręczników dla dzieci rozpoczynających obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne, nauk w klasach I–III szkoły

podstawowej lub w klasach I–III ogólnokształcącej szkoły muzycznej I stopnia – Wyprawka szkolna” – to pełna nazwa rządowego programu pomocy uczniom w roku 2008, którego celem jest wyrównywanie szans edukacyjnych i wspieranie rozwoju edukacyjnego uczniów przez dofinansowanie zakupu podręczników dla dzieci rozpoczynających swoją ścieżkę edukacyjną.

Rodzice ucznia (prawni opiekunowie, rodzice zastępczy), a także dyrektor szkoły lub przedszkola, nauczyciel, pracownik socjalny lub inna osoba – za zgodą przedstawiciela ustawowego lub rodziców zastępczych – są uprawnieni do złożenia wniosku o dofinansowanie zakupu podręczników do dyrektora szkoły (przedszkola), do której uczeń będzie uczęszczał w roku szkolnym 2008/2009. Wnioski można składać w terminie ustalonym odpowiednio przez wójta gminy, burmistrza lub prezydenta miasta, właściwego dla siedziby szkoły, a w przypadku wniosków o przyznanie pomocy uczniom ogólnokształcących szkół muzycznych I stopnia – ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Do wniosku należy dołączyć zaświadczenie o wysokości dochodów. Dyrektor szkoły (przedszkola) sporządza listę uczniów uprawnionych do otrzymania pomocy i przekazuje ją właściwemu wójtowi gminy, burmistrzowi lub prezydentowi miasta oraz odpowiednio ministrowi kultury i dziedzictwa narodowego.

Po otrzymaniu listy uczniów wójt gminy, burmistrz lub prezydent miasta przekazuje na rachunek bankowy szkoły podstawowej (przedszkola) prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego środki na dofinansowanie zakupu podręczników. Pieniądze wypłaca się po przedstawieniu dowodu zakupu podręczników, którym w przypadku zakupów indywidualnych może być faktura VAT, wystawiona imiennie na ucznia, rodzica, prawnego opiekuna albo rodzica zastępczego.

Ministerstwo Edukacji Narodowej informuje, że w celu zapewnienia pełnego wykorzystania pomocy z programu „Wyprawka szkolna” w szczególnych przypadkach (tj. kiedy zakup nastąpił przed realizacją Programu, a rodzic nie posiada faktury VAT, paragonu lub rachunku) możliwe jest złożenie oświadczenia o zakupie podręczników zamiast

dowodu zakupu podręczników. Oświadczenie powinno zawierać: imię i nazwisko ucznia, klasę, tytuł i autora książek, cenę oraz czytelny podpis rodzica, prawnego opiekuna lub rodzica zastępczego.

POKOCHAĆ SPORT

Ostatniego dnia lipca odbyła się konferencja prasowa z udziałem Wiceministra Edukacji Narodowej Zbigniewa Marciniaka, której tematem była organizacja zajęć wychowania fizycznego w oparciu o nową podstawę programową. *Aktywność fizyczna ma sprawiać przyjemność każdemu uczniowi – to zadanie priorytetowe, jakie stawiane jest obecnie szkole. Naszym celem jest wykształcenie w uczniach nawyku uprawiania sportu także po szkole i w dorosłym życiu. Aby tak się stało, muszą polubić lekcje WF-u. Dlatego chcemy, aby były one jak najbardziej atrakcyjne, jak najbardziej zróżnicowane – wyjaśniał minister Zbigniew Marciniak.*

Pomysłem na uatrakcyjnienie zajęć wychowania fizycznego jest rozparcelowanie puli godzin przeznaczonych na realizację tej ścieżki na dwa obowiązkowe bloki: zajęcia klasowo-lekcyjne i fakultatywne. Udogodnieniem dla uczniów jest możliwość wyboru profilu rozwoju w ramach zajęć fakultatywnych.

WYRÓŻNIENIE DLA POLSKI

Z opublikowanego przez Komisję Europejską rocznego raportu „Postęp w realizacji celów lizbońskich w zakresie kształcenia i szkolenia” wynika, że Polska jest jedynym krajem w Europie, który przed terminem wyznaczonym w Strategii Lizbońskiej osiąga zalecane w zakresie kształcenia i szkolenia wartości aż w czterech z pięciu najważniejszych obszarów kontroli.

Raport Komisji Europejskiej wskazuje również na potrzebę modyfikacji w zakresie tradycyjnej polityki edukacyjnej. Bolączką jest brak postulowanej strategii uczenia się przez całe życie. Z raportu wynika, że w Polsce pozycja uczenia się innego niż formalne, w tym edukacji przed i po okresie tradycyjnego kształcenia szkolnego, jest nadal bardzo słaba w porównaniu z większością krajów europejskich, także tych, które później niż my weszły do UE. opr. ag

W jakości siła

z Arturem Gałęskim, Zachodniopomorskim Kuratorem Oświaty,
rozmawia Iwona Rydzkowska

Nowy rok szkolny zapowiada się bardzo pracowicie. Czekają nas wiele zmian i przeobrażeń. Co zmieni się w KO?

Trzeba pamiętać, że kurator oświaty jest realizatorem polityki oświatowej państwa, którą kreuje minister edukacji narodowej. Dlatego też plany i zmiany proponowane przez ministerstwo będą naszymi zmianami. A wprowadzanie ich będzie na pewno mocno absorbujące i pracochłonne.

W urzędzie już nastąpiły najistotniejsze zmiany. Jedną z głównych jest nowa struktura. Powstał Wydział Diagnoz, Analiz i Strategii Edukacyjnych, którego podstawowym zadaniem jest planowanie, organizacja i koordynacja realizacji diagnoz wynikających z priorytetów ministra edukacji narodowej i kuratora, przygotowanie narzędzi diagnostycznych dla wizytatorów, planów kontroli i narzędzi do ich przeprowadzenia, opracowanie różnego rodzaju raportów (m.in. raportów wojewódzkich z poszczególnych egzaminów zewnętrznych), formułowanie wniosków i określanie priorytetów.

W pracy Wydziału Nadzoru Pedagogicznego priorytetem jest efektywność planu nadzoru wizytatora i dyrektora szkoły lub placówki, efektywne wykorzystanie wyników sprawdzianów i egzaminów zewnętrznych. W bieżącym roku szkolnym nadal ważną będzie kontrola nadzoru dyrektora nad realizacją podstaw programowych. Mam sporo uwag do dotychczasowego sposobu prowadzenia tego nadzoru, które okazały

się słuszne w kontekście przyczyn trudnej sytuacji egzaminacyjnej, w jakiej znaleźli się uczniowie 12 zachodniopomorskich gimnazjów w związku z pechowym zadaniem 32. egzaminu gimnazjalnego w części humanistycznej.

Tegoroczne kontrole wykazywały często nieskuteczność programów poprawy efektywności kształcenia lub wychowania i sprawowania opieki nad uczniami, tzw. programów naprawczych. Bywa, że są one prawidłowo opracowane, ale pozostają tylko dokumentem, gdyż nauczyciele nie uwzględniają działań w nich zaplanowanych we własnych planach pracy dydaktycznej lub wychowawczej. Bywa też i tak, że nauczyciele wykonują ogromną pracę, zgodnie z programem, ale nie przynosi ona efektów. Moim celem jest m.in. zmiana tego stanu rzeczy. Idealną sytuacją byłoby skontrolowanie wszystkich szkół, którym zostanie zlecone opracowanie programu naprawczego, ale to nierealne. Postaramy się jednak skontrolować ich jak najwięcej.

Czy rola kuratorium ma się wężo ograniczyć do szczegółowego kontrolowania?

To, co powiedziałem, będzie miało sens wtedy, gdy dyrektorom udzieli się odpowiedniego wsparcia zarówno w zakresie doradztwa ze strony organu nadzoru pedagogicznego, jak i wsparcia finansowego (np. poprzez przydział dodatkowych godzin na zajęcia wyrównawcze) ze strony organu prowadzącego.

Planujemy też spotkania dla dyrektorów szkół na tematy sygnalizowane

przez nich samych i wizytatorów, w tym także na temat skutecznego nadzoru. Ponadto należy pamiętać, że każda kontrola jest jednocześnie wsparciem, wskazuje bowiem sposoby rozwiązań, pomaga wytyczyć kierunki prac, cele strategiczne.

W tym roku ujawnił się problem tzw. eurosieroctwa. Zjawisko na terenie naszego województwa zostało już wstępnie zbadane. Co dalej?

Przede wszystkim chcielibyśmy sprawdzić, jakie działania podejmują szkoły wobec dzieci, których dotyczy to zjawisko, aby zminimalizować jego skutki. Jest to jeden z naszych priorytetów na nowy rok szkolny. W ten sposób chcemy zwrócić uwagę wszystkich pedagogów na ten problem i skłonić ich do podjęcia odpowiednich działań. W efekcie pozwoli nam to stworzyć „bank dobrych praktyk”, co – być może – pomoże dzieciom.

A co z planami ministerialnymi?

Myślę, że wszystkie osoby związane z oświatą już wiedzą, co nas czeka w najbliższym czasie. Przede wszystkim planowana jest zmiana ustawy o systemie oświaty i Karty Nauczyciela, co budzi wiele emocji, a nawet kontrowersji.

Może wzrosnąć pensum?

Zgodnie z projektem, samorządy będą miały możliwość podwyższania pensum nauczycieli o 4 godziny, co będzie zależę od typu szkoły, prowadzonych zajęć i liczby uczniów w klasie. Samorząd, przyjmując uchwałę o zwiększeniu liczby godzin pracy nauczycieli, będzie musiał ją jednak uzasadnić.

To nie najlepsza wiadomość dla nauczycieli.

Nie dla wszystkich. Od dawna zwraca się uwagę na pewną niesprawiedliwość w zawodzie. Część nauczycieli pracuje w klasach liczących ponad 30 uczniów, a w małych szkołach nauczyciele uczą kilkunastu, a czasem kilku uczniów w oddziale. Ich praca nie jest jednakowa, biorąc pod uwagę chociażby liczbę sprawdzanych wypracowań z języka polskiego.

Dla równowagi i zadowolenia wszystkich dodam, że planowany jest wzrost wynagrodzeń nauczycieli. W przyszłym roku mają wzrosnąć dwa razy po 5% – od 1 stycznia i 1 września. Wynagrodzenie nauczyciela stażysty ma wynosić 100% kwoty bazowej (aktualnie 82%), nauczyciela kontraktowego – 111%, mianowanego – 144%, a dyplomowanego – 184%.

Nowa ustawa będzie uwzględniała również zmiany, które wymusza samo życie, przeobrażenia, z jakimi mamy do czynienia na co dzień. Ich przykładem jest konieczność otwarcia się na świat, które będzie realizowane poprzez umożliwienie tworzenia oddziałów międzynarodowych w polskich szkołach, prowadzących nauczanie w oparciu o międzynarodowe programy nauczania, takie jak program International Baccalaureate (IB), oraz organizowanie wsparcia dla uczniów z innych obszarów językowych i dzieci obywateli polskich wracających z zagranicy, m.in. poprzez zatrudnianie asystentów nauczycieli władających językiem uczących się cudzoziemców.

Planowane jest też wycofanie się ministra edukacji narodowej z prawa do dopuszczania do użytku programów oraz pomocy dydaktycznych, co ma na celu zwiększenie autonomii szkół w doborze i tworzeniu programów nauczania oraz środków dydaktycznych. Jednocześnie zwiększa to bezpośrednią odpowiedzialność nauczyciela za dobór środków, programów i metod nauczania oraz odpowiedzialność dyrektora za prawidłowy nadzór pedagogiczny.

Kolejną zmianą jest zwiększenie wpływu organu prowadzącego szkołę na obsadę stanowiska dyrektora szkoły. W projekcie założono proporcje procentowe składu komisji konkursowych.

W celu podniesienia jakości i efektywności nadzoru pedagogicznego ze strony kuratoriów planuje się odciążenie wizytatorów poprzez zwolnienie ich z szeregu zadań biurowych, niezwiązanych bezpośrednio z nadzorem. Ich praca powinna się skoncentrować na efektach edukacyjnych. Stąd plany przeniesienia na inne instytucje między innymi obowiązku prowadzenia rejestracji wycieczek letnich, koordynowania dofinansowywania wyprawek uczniowskich, dożywiania itp.

A kiedy będą likwidowane kuratoria?

Pozwolę sobie sparafrazować słowa Marka Twaina: „Wiadomości o naszej likwidacji okazały się mocno przesadzone...”.

A z okazji nowego roku szkolnego wszystkim Czytelnikom Refleksji życzę satysfakcji z wykonywania trudnego, ale pięknego zawodu nauczyciela, poczucia zadowolenia i optymizmu. ■

Priorytety Ministra Edukacji Narodowej na rok szkolny 2008/2009

1. Skuteczność realizacji podstaw programowych w zakresie zagadnień związanych z nauczaniem i wychowaniem w kontekście praw człowieka.
2. Powszechność i dostępność wychowania przedszkolnego z uwzględnieniem powoływania i funkcjonowania innych (publicznych i niepublicznych) form wychowania przedszkolnego.
3. Stan opieki świetlicowej w szkołach w kontekście wprowadzanego obniżenia wieku obowiązku szkolnego.

Priorytety Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty na rok szkolny 2008/2009

1. Nadzór dyrektora szkoły nad realizacją podstaw programowych i włączania przez nauczycieli standardów wymagań egzaminacyjnych w proces dydaktyczny ze szczególnym uwzględnieniem nadzoru dyrektora nad realizacją podstawy programowej języka obcego w szkole podstawowej i gimnazjum.
2. Efektywne wykorzystanie przez radę pedagogiczną szkoły wyników sprawdzianu i egzaminów zewnętrznych w celu podnoszenia jakości podejmowanych działań dydaktycznych.
3. Działania szkoły zapobiegające występowaniu u uczniów negatywnych skutków emigracji zarobkowej ich rodziców.

Tematyka diagnoz problemowych zaplanowanych

przez Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty w roku szkolnym 2008/2009

1. Skuteczność realizacji podstaw programowych w zakresie zagadnień związanych z nauczaniem i wychowaniem w kontekście praw człowieka.
2. Opanowanie umiejętności matematycznych przez uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych.
3. Opanowanie umiejętności zapisanych w podstawie programowej języka obcego przez uczniów gimnazjów.
4. Przygotowanie szkoły podstawowej do objęcia obowiązkiem szkolnym dzieci 6-letnich ze szczególnym uwzględnieniem opieki świetlicowej.
5. Przygotowanie przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego (zespołów, punktów) do objęcia rocznym przygotowaniem przedszkolnym dzieci 5-letnich.

Tematyka kontroli szkół/placówek zaplanowanych

przez Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty w roku szkolnym 2008/2009

1. Realizacja zaleceń wydanych w trybie nadzoru pedagogicznego Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty.
2. Realizacja przez szkołę programu poprawy efektywności kształcenia.
3. Realizacja przez szkołę/placówkę programu poprawy efektywności wychowania i sprawowania opieki nad uczniami.
4. Zgodność funkcjonowania szkoły z arkuszem organizacyjnym.
5. Prowadzenie dokumentacji przebiegu nauczania, wychowania i opieki ustalonej dla szkół i placówek publicznych.
6. Nadzór dyrektora szkoły nad realizacją podstaw programowych z wybranych przedmiotów.
7. Organizacja i prowadzenie kursów kwalifikacyjnych zgodnie z zatwierdzonym planem oraz programem (placówki doskonalenia nauczycieli).
8. Nadzór dyrektora szkoły nad analizą i wykorzystaniem wyników prowadzonych przez szkołę/placówkę diagnoz wewnętrznych oraz sprawdzianu i egzaminów zewnętrznych.
9. Działania szkoły zapobiegające występowaniu u uczniów negatywnych skutków emigracji zarobkowej ich rodziców.
10. Realizacja przez szkoły/placówki zaleceń zawartych w orzeczeniach i opiniach wydanych przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne.
11. Przestrzeganie zasad zatrudniania nauczycieli zgodnie z kwalifikacjami.
12. Wydawanie przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne orzeczeń i opinii.
13. Realizacja podstawy programowej w trzyletnich szkołach specjalnych przysposabiających do pracy dla uczniów upośledzonych umysłowo w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi.
14. Nadzór dyrektora szkoły nad realizacją praktycznej nauki zawodu.
15. Spełnianie przez szkoły niepubliczne warunków określonych w art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (szkoły nowo założone funkcjonujące nie dłużej niż 6 miesięcy lub szkoły bez uprawnień ubiegające się o nie).
16. Ocena działalności statutowej szkół niepublicznych bez uprawnień szkoły publicznej.
17. Funkcjonowanie nowo powstałych niepublicznych przedszkoli zgodnie z uzyskanym wpisem do ewidencji.
18. Funkcjonowanie nowo powstałych niepublicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych zgodnie z uzyskanym wpisem do ewidencji.
19. Zgodność prowadzonej działalności niepublicznych placówek kształcenia ustawicznego z wpisem do ewidencji i postanowieniami statutu.
20. Kontrola placówek wycieczki dla dzieci i młodzieży szkolnej.

Najpierw diagnoza

Diagnozy problemowe przeprowadzone w ramach nadzoru pedagogicznego ZKO w roku szkolnym 2007/2008

Katarzyna Zająchkowska, Kuratorium Oświaty w Szczecinie

Wysoka jakość działań edukacyjnych szkół i placówek uwarunkowana jest różnymi czynnikami, wśród których istotne znaczenie odgrywa pełniony przez kuratora oświaty nadzór pedagogiczny, zaś jego integralną częścią jest diagnozowanie wybranych obszarów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej szkół i placówek.

W roku szkolnym 2007/2008 przeprowadzono osiem diagnoz problemowych, które wynikały z priorytetów Ministra Edukacji Narodowej, Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty i doraźnych potrzeb.

Realizacja priorytetów MEN

1. Skuteczność działań dyrektorów szkół i placówek na rzecz spełniania obowiązku szkolnego i obowiązku nauki przez uczniów.
2. Kontrola i ocena stopnia realizacji zadań związanych z kształceniem i promowaniem uczniów szczególnie uzdolnionych.
3. Jakościowa ocena działań dyrektorów szkół i placówek w zakresie informatyzacji procesu edukacyjnego.

Realizacja priorytetów Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty

1. Analiza, interpretacja i wykorzystanie wyników egzaminów zewnętrznych przez dyrektorów szkół podstawowych i gimnazjów.
2. Jakościowa ocena działań dyrektorów szkół w zakresie nadzoru nad realizacją podstaw programowych i standardów wymagań.

Diagnozy wynikające z doraźnych potrzeb bądź zlecone przez MEN

1. Nadzór dyrektora szkoły nad realizacją obowiązku noszenia jednolitego

stroju przez uczniów szkół podstawowych i gimnazjów oraz powołania rad rodziców w szkołach i placówkach oświatowych.

2. Ocena jakości i skuteczności włączenia przez nauczycieli standardów wymagań egzaminacyjnych w proces dydaktyczny szkoły oraz sposobu monitorowania osiągnięć uczniów z wykorzystaniem wewnętrznych zasad oceniania.
3. Diagnoza problemowa zjawiska zwanego „eurosieroctwem”, wynikającego z rosnącej fali emigracji zarobkowej do krajów wspólnoty europejskiej rodziców uczniów szkół podstawowych i gimnazjów województwa zachodniopomorskiego.

Diagnozie poddano 2116 szkół różnego typu: najwięcej szkół podstawowych – 1217 i gimnazjów – 658, mniej szkół ponadgimnazjalnych – 150 i zespołów szkół – 10. Analizując zagadnienie realizacji obowiązku szkolnego i obowiązku nauki, ankiety rozesłano także do gmin województwa zachodniopomorskiego – 71 (dane nie uwzględniają diagnozy „Jakościowa ocena działań dyrektorów szkół i placówek w zakresie informatyzacji procesu edukacyjnego”).

Z punktu widzenia jakości efektów nauczania najistotniejsze znaczenie miały diagnozy dotyczące realizacji obowiązku szkolnego, kształcenia uczniów szczególnie uzdolnionych, podstawy programowej i standardów egzaminacyjnych oraz egzaminów zewnętrznych.

Stwierdzono utrzymywanie się na poziomie nieprzekraczającym 0,5% zjawiska nierealizowania obowiązku szkolnego przez uczniów gimnazjów, zaś przez uczniów szkół podstawowych na poziomie 0,25%. Spadła natomiast o 0,2% liczba dzieci niespełniających obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego. Jako że problem nierealizowania obowiązku szkolnego w największym stopniu dotyczy gimnazjów województwa zachodniopomorskiego, to właśnie dyrektorzy tych szkół zdecydowanie częściej występują o przeprowadzenie egzekucji w stosunku do rodziców uczniów, których dotyczy ten problem. Utrzymuje się natomiast liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym (0,7% – GM i 0,65% – SP), przy jednoczesnym wyraźnym wzroście liczby uczniów realizujących obowiązek szkolny poza szkołą, przy czym obowiązek szkolny poza szkołą realizuje procentowo więcej uczniów szkół podstawowych (1,34% – SP, 0,59% – GM). Warto zauważyć, że uczniowie obu typów szkół coraz częściej wybierają szkołę inną niż rejonowa, przy czym większe nasilenie tego zjawiska występuje w szkołach podstawowych (24,55% – SP, 21,31% – GM).

Dyrektorzy zachodniopomorskich szkół mają świadomość, że regularne uczęszczanie na zajęcia szkolne jest jednym z podstawowych warunków osiągnięcia przez ucznia pozytywnych wyników. Stąd podejmują szereg działań zmierzających do poprawy frekwencji w szkole, a tym samym ograniczania zjawiska nierealizowania obowiązku szkolnego. Jednocześnie przyznają, że konieczne są uregulowania prawne, spośród których za najistotniejsze uznali: obniżenie granicy wieku realizacji obowiązku szkolnego, zwiększenie restrykcyjnych działań wobec rodziców i prawnych opiekunów, rozważenie zasadności tworzenia klas uzawodowionych oraz powiązanie pomocy socjalnej dla dzieci z obowiązkiem systematycznego uczęszczania na zajęcia szkolne, jak również zwiększenie liczby placó-

wek dla młodzieży „trudnej” (najczęściej nierealizującej obowiązku szkolnego).

Uczniowie sprawiający problemy wychowawcze, a za taki należy uznać nierealizowanie obowiązku szkolnego, to jeden „biegun” szkół, drugi zaś stanowią uczniowie szczególnie uzdolnieni. Stwierdzono, że potrzeby uczniów szczególnie uzdolnionych uwzględniane są we wszystkich diagnozowanych szkołach. Uczniowie ci otrzymują pomoc przede wszystkim w formie przygotowania do konkursów pod kierunkiem nauczycieli oraz indywidualizacji procesu nauczania w zespole klasowym. Niepokój niestety budzi fakt, że zbyt rzadko uczniom szczególnie uzdolnionym stwarza się możliwość indywidualnego toku nauki bądź realizacji indywidualnego programu nauczania; maleje też liczba uczniów korzystających ze wsparcia materialnego w postaci stypendiów i w stopniu niezadowalającym potrzeby uczniów szczególnie uzdolnionych uwzględniane są w polityce kadrowej dyrektora szkoły.

Przedmiotem zainteresowania nadzoru pedagogicznego, realizowanego przez Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty, są egzaminy zewnętrzne. Oprócz corocznie dokonywanej analizy wyników w bieżącym roku szkolnym przeprowadzono diagnozy dotyczące sposobu analizowania i wykorzystania wyników egzaminów przez szkoły podstawowe i gimnazja oraz nadzoru pedagogicznego dyrektora nad realizacją podstaw programowych i standardów egzaminacyjnych.

Stwierdzono, że dyrektorzy szkół planują i realizują różnorodne działania w celu oceny stopnia realizacji przez nauczycieli treści podstaw programowych i standardów wymagań egzaminacyjnych, choć w stopniu niezadowalającym w planowanych i realizowanych przez dyrektorów działaniach dokonywana jest ocena korelacji pomiędzy programami przyjętymi do realizacji a standardami egzaminacyjnymi oraz pomiędzy ocenianiem zewnętrznym a wewnętrznym. Wnioski sformułowane przez dyrektorów w wyniku sprawowanego nadzoru w roku szkolnym 2006/2007 były podstawą do wprowadzenia zmian w szeroko rozumianej organizacji kształcenia uczniów, jednak stosunkowo w niewielkim stopniu wpłynęły one na organizację zastępstw

za nieobecnych nauczycieli oraz na szkolny zestaw programów. Fakt zadeklarowania przez dyrektorów wprowadzenia zmian nie oznacza zamknięcia procesu nadzoru pedagogicznego w interesującym nas obszarze. Ważnym elementem, który znacząco może wpłynąć na podniesienie efektów kształcenia, jest dokonanie ewaluacji podejmowanych zadań i ocena, które z nich okazały się trafne, gdyż przynoszą oczekiwane efekty, a które chybiły, ponieważ w wyniku ich wprowadzenia nie nastąpił nawet niewielki postęp w obszarze zmian. O rozwoju szkoły świadczy bowiem ciągle podnoszenie jakości efektów kształcenia i wychowania, któremu służą działania planowane na podstawie dokonanej ewaluacji.

Druga z wymienionych diagnoz wykazała, że dyrektorzy w przeprowadzanych przez szkołę analizach wyników sprawdzianu/egzaminu uwzględniają zestawienia miar statystycznych, jednak większość szkół ogranicza się do danych statystycznych przekazywanych w raportach Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej, które szkoły pobierają ze strony internetowej. Mniej niż 70% szkół rozszerza analizę statystyczną o wskazania modalnej, mediany i rozstępu dla danego rocznika uczniów oraz podejmuje próby kontekstowej interpretacji wyników egzaminów zewnętrznych. Sytuacja ta może dziwić, gdyż kontekstowa, ale niezwykle rzetelnie przeprowadzona, analiza wyników jest istotna z punktu widzenia szkoły, ponieważ pozwala na wyjaśnienie przyczyn niskich bądź wysokich wyników osiąganych przez uczniów. Ponadto w zbyt małej liczbie szkół wyznacza się łatwości poszczególnych kategorii umiejętności dla oddziałów i dla szkoły. Co prawda nauczyciele doskonałą umiejętność w zakresie komunikowania i wykorzystywania wyników egzaminów zewnętrznych, jednak zbyt mało rad pedagogicznych dostrzega konieczność wprowadzania zmian w obszarach bezpośrednio dotyczących ich samych.

Interesujących wniosków dostarczyła diagnoza zjawiska „eurosieroctwa”, wynikającego z rosnącej fali emigracji zarobkowej rodziców do krajów wspólnoty europejskiej. Zjawisko „eurosieroctwa” dotyczy już około 8% uczniów gimnazjów i około 10% uczniów szkół podstawowych województwa zachodniopomorskiego i jest problemem diag-

nozowanym przez około 75% dyrektorów tych placówek. Nawet czasowa nieobecność jednego lub obojga rodziców w większości przypadków ma negatywny wpływ na funkcjonowanie dziecka w środowisku szkolnym; największe problemy wychowawcze z uczniem pojawiają się wówczas, kiedy do pracy za granicę wyjeżdża matka bądź dwoje rodziców. W takim przypadku podejmowane przez rady pedagogiczne działania zapobiegające występowaniu u uczniów negatywnych skutków emigracji zarobkowej ich rodziców nie zawsze przynoszą oczekiwane efekty lub są krótkotrwałe.

Wyniki i wnioski wpływające z diagnoz powinny się stać podstawą do planowania pracy nie tylko szkół objętych diagnozowaniem, ale wszystkich placówek naszego województwa. Propozycje do dalszej pracy dyrektorów w poszczególnych obszarach są następujące:

- *Obowiązek szkolny* – konsekwentne i częstsze wykorzystywanie zapisów art. 20 Ustawy o systemie oświaty: zacieśnienie współpracy dyrektorów z organami prowadzącymi szkołę w celu usprawnienia i skutecznego działania podejmowanych w omawianym obszarze oraz wydawania pisemnych decyzji na realizację obowiązku szkolnego poza szkołą w każdym indywidualnym przypadku i określanie szczegółowych warunków realizacji obowiązku szkolnego poza szkołą.
- *Uczeń zdolny* – zachęcanie nauczycieli do podejmowania działań innowacyjnych oraz stymulowania kreatywności uczniów.
- *Podstawa programowa i standardy egzaminacyjne* – dokonywanie w szerszym zakresie oceny korelacji pomiędzy programami przyjętymi do realizacji a standardami egzaminacyjnymi oraz pomiędzy ocenianiem zewnętrznym a wewnętrznym, przeprowadzanie dogłębnej analizy wyników egzaminów zewnętrznych i na jej podstawie rzetelne wskazywanie obszarów wymagających wprowadzenia zmian, ponadto dokonywanie ewaluacji podejmowanych działań naprawczych w celu eliminowania nieprzynoszących oczekiwanych efektów i wzmocnienia działań skutecznych i efektywnych. ■

Konieczne w szkole

Alina Sukiennicka, Kuratorium Oświaty w Szczecinie

Żadna instytucja, a tym bardziej szkoła, nie może działać *ad hoc*. Każde podejmowane w szkole działanie w obszarze dydaktyki, wychowania i opieki powinno być zaplanowane i udokumentowane oraz wywierać oczekiwany, pozytywny wpływ na jej pracę. Szkoła nie jest samotną wyspą. Stosując się do jednej z zasad systemowego myślenia: *rozum całość, do której należy twoja część*, szkoła musi zrozumieć swój kontekst – w jakim lokalnym i globalnym systemie szkolnym funkcjonuje.

Planowanie

Planowanie jest jednym z głównych warunków skuteczności wszelkiego świadomego i celowego działania. Polega ono na gruntownie przemyślanym przewidywaniu czynności, które obejmuje z jednej strony listę zadań, jakie mają być wykonane w ustalonym terminie, z drugiej zaś wskazuje realizatorów, metody i środki urzeczywistnienia tych zadań, a ponadto – sposoby kontroli i oceny uzyskanych wyników. Tak rozumiane planowanie odgrywa ważną rolę nie tylko w produkcji, lecz także w oświacie, szkolnictwie wyższym oraz w szeroko pojmowanej pracy dydaktyczno-wychowawczej. Jest warunkiem koniecznym skuteczności procesu nauczania-uczenia się, gdyż chroni nauczyciela od przypadkowego i chaotycznego działania oraz pozwala mu ocenić, czy i w jakim stopniu realizuje wyznaczone cele nauczania i wychowania.

Wyróżniamy następujące rodzaje planowania dydaktycznego:

- Planowanie strategiczne (zwane do niedawna tworzeniem programu rozwoju szkoły) – wytycza główne kierunki rozwoju szkoły jako narzędzia kształtowania przyszłości i związków z otoczeniem; rozpoczyna się od określenia misji, czyli idei i wizji przewodniej, które pozwalają na nadanie jej kierunku i skoncentrowanie działalności na najistotniejszych dziedzinach; zawiera także cele ogólne (strategiczne), zasady postępowania, reguły, obowiązki oraz

- uprawnienia i odpowiedzialność osób, nagrody i kary, długofalowe rozstrzygnięcia organizacyjne. Program rozwoju szkoły nie jest obecnie dokumentem obowiązkowym, obowiązkowe natomiast jest planowanie pracy szkoły; każde planowanie powinno prowadzić do doskonalenia pracy, a co za tym idzie, do rozwoju.
- Planowanie roczne (roczny plan pracy szkoły) – zawiera wybrane cele do osiągnięcia w określonym czasie, nakazane zadania (np. przez organ prowadzący lub nadzór pedagogiczny), etapowe stany rzeczy przybliżające cel, harmonogram realizacyjny, wskazówki dla wykonawców i ich nazwiska, coroczne stałe zdarzenia, imprezy, konkursy, wywiadówki, narady organów prowadzących i nadzorujących, czynności kontrolne, uroczystości i obchody tworzące pewien powtarzalny rytuał szkolnego życia. Plan pracy szkoły musi odpowiedzieć na pytanie, jak spożytkować czas, aby osiągnąć postęp w funkcjonowaniu szkoły, aby coraz lepiej realizować jej cele długofalowe; decyduje on także o tym, co zmienić w najbliższym czasie, aby szkoła stała się instytucją lepszą, nowocześniejszą, bardziej odpowiadającą społecznemu zapotrzebowaniu na dobrą edukację; powinien zawierać odpowiedź na pytanie, jak poprawić to, co w ubiegłych latach opóźniało pełne osiągnięcie celów końcowych. Tak skonstruowany plan pracy szkoły jest aktem twórczego myślenia dyrektora i nauczycieli.
- Indywidualne roczne planowanie dydaktyczne (roczny plan dydaktyczny) – nauczyciel, przygotowując się do realizacji zadań dydaktycznych czekających go w nowym roku szkolnym, sporządza dla każdej klasy, w której ma uczyć, roczny plan nauczania w zakresie swojej specjalności, zwany potocznie rozkładem materiału lub do niedawna – planem wynikowym. Podstawę opracowania tego planu stanowi program naucza-

nia danego przedmiotu. Zawartym w programie hasłom nadaje się bardziej szczegółowy charakter, uwzględniając przy tym zadania i warunki pracy w danej klasie, a zwłaszcza stopień zaawansowania uczniów w nauce, posiadane środki dydaktyczne, zakres i sposoby rozwinięcia poszczególnych haseł programu figurujących w odpowiednich rozdziałach podręcznika, przewidywane wycieczki, liczbę godzin służących powtarzaniu przerabianego materiału, jego kontroli i ocenie.

- Okresowe planowanie dydaktyczne (okresowy plan dydaktyczny) – zawiera tematy poszczególnych lekcji, dzięki czemu wyznacza konkretne i zarazem szczegółowe zadania dydaktyczne oraz pozwala uwzględnić zmiany wynikające np. z szybkiej lub opóźnionej realizacji okresowych haseł programu w ciągu poprzedniego okresu nauki. Plan ten jest rozwinięciem planu rocznego, a także stanowi podstawę racjonalnego, bo aktualizowanego okresowo, planowania pojedynczych lekcji.
- Codzienne planowanie dydaktyczne (codzienny plan dydaktyczny) – składa się z konspektów czy scenariuszy poszczególnych lekcji, realizowanych przez nauczyciela w danym dniu. Realne zaplanowanie pracy dydaktycznej jest jednym z warunków skutecznej jej organizacji, przyczyniającej się do powodzenia tej pracy, czyli zapewnienia osiągnięcia założonych rezultatów edukacji szkolnej.

Dokumentacja

Głównym źródłem informacji o planowaniu pracy szkoły jest jej dokumentacja, stanowiąca podstawę działalności instytucji, funkcjonowania jej organów, z uwzględnieniem warunków wewnętrznych i zewnętrznych oddziaływań na wizerunek placówki. Kompletność dokumentacji i jej zgodność z prawem jest związana z kierowaniem i zarządzaniem w szkole. Ocena zgodności dokumentacji z prawem uzależniona jest od efektywności kierowania, znajomości prawa, sprawnego systemu obiegu informacji oraz planowania pracy uwzględniającego udział organów szkoły. Dokumentacja pracy szkoły powinna być także źródłem informacji o organizacji kształcenia i wychowania, procesie podejmowania decyzji, współ-

działaniu organów szkoły, realizacji priorytetów systemu edukacji, funkcjonowaniu szkoły w jej obszarach działalności, efektach kształcenia i wychowania.

Dokumentacja pracy szkoły stanowi także podstawę jednego z najważniejszych elementów oceny jej działalności i rozwoju – czyli kontroli – przeprowadzanej nie tylko przez organ nadzoru pedagogicznego, ale i przez organ prowadzący.

Obligatoryjna dokumentacja szkoły wynikająca z przepisów prawa oświatowego:

- statut
- wewnątrzszkolny system oceniania
- przedmiotowe systemy oceniania
- program wychowawczy
- program profilaktyki
- plan nadzoru pedagogicznego, zawierający m.in.: zakres, szczegółową tematykę i organizację planowanych badań wybranych zakresów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły; plan hospitacji; plan WDN; plan diagnoz; plan kontroli, np. dyżurów, dokumentacji przebiegu nauczania; monitorowanie wybranych obszarów; kalendarz imprez szkolnych; oceny pracy nauczycieli; oceny dorobku zawodowego; tematyka i harmonogram posiedzeń rad pedagogicznych; harmonogram spotkań z rodzicami;
- dokumentacja przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej: księga ewidencji dzieci i młodzieży podlegających obowiązkowi szkolnemu, zamieszkałych w obwodzie szkoły; księga uczniów; dzienniki lekcyjne; dzienniki zajęć pozalekcyjnych; dzienniki zajęć rewalidacyjno-wychowawczych; arkusze ocen uczniów; księgi arkuszy ocen; uchwały rady pedagogicznej dotyczące klasyfikowania i promowania uczniów oraz ukończenia szkoły; zezwolenia na indywidualny program lub tok nauki; pisemne prace kontrolne i egzaminacyjne słuchaczy szkół dla dorosłych prowadzonych w formie zaocznej; dziennik pedagoga szkolnego lub psychologa; indeksy; protokoły ze sprawdzianów uzdolnień kierunkowych przeprowadzanych dla kandydatów do klas i gimnazjów sportowych, mistrzostwa sportowego oraz do gimnazjów

dwujęzycznych; protokoły postępowania kwalifikacyjnego dla kandydatów do klas pierwszych szkół ponadgimnazjalnych

- księga protokołów
- arkusz organizacji pracy szkoły
- szkolne plany nauczania
- dokumentacja związana z awansem zawodowym nauczyciela
- decyzje dyrektora szkoły dotyczące m.in.: indywidualnego nauczania; odroczenia od obowiązku szkolnego; wcześniejszej realizacji obowiązku szkolnego; skreślenia z listy uczniów; zwolnienia z niektórych przedmiotów; powoływania komisji ds. przeprowadzania egzaminów, badań; przeniesienia do innej szkoły; powołania koordynatora ds. bezpieczeństwa
- księga skarg i wniosków (rejestr, zasadność rozpatrywania, terminowość)
- system obiegu informacji
- regulamin pracy rady pedagogicznej
- regulamin pracy rady rodziców
- regulamin pracy rady szkoły
- regulamin pracy samorządu uczniowskiego
- plan kontroli dokumentacji szkolnej pod względem zgodności z prawem i komplementarności
- plan realizacji ścieżek edukacyjnych
- plan pracy dydaktyczno-wychowawczej
- szkolny zestaw programów nauczania
- wykaz podręczników
- plany pracy wychowawców klas.

Do dokumentacji usprawniającej pracę szkoły oraz obiegu informacji zaliczamy m.in.:

- program rozwoju szkoły lub jasno sformułowane cele kształcenia i wychowania wraz z modelem absolwenta
- wykaz kadry
- program współpracy ze środowiskiem
- program współpracy z rodzicami
- plan pracy pedagoga szkolnego
- plan pracy świetlicy
- plan i harmonogram pracy biblioteki szkolnej
- plan pracy internatu
- arkusze hospitacji
- zasady systematycznej współpracy z placówkami doskonalenia nauczycieli
- zasady badań osiągnięć edukacyjnych uczniów

- zasady zasięgnięcia opinii uczniów, rodziców i nauczycieli
- sposób analizowania wyników egzaminów zewnętrznych
- sposób gromadzenia informacji niezbędnych do planowania doskonalenia zawodowego nauczycieli
- zasady pełnienia dyżurów śródlekcyjnych
- zasady przyznawania nagród i dodatku motywacyjnego
- program opieki nad nauczycielem rozpoczynającym pracę w zawodzie
- zasady udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej
- zasady udzielania pomocy materialnej uczniom (podręczniki, stypendia, mundurki)
- program pracy z uczniem zdolnym
- program pracy z uczniem mającym trudności z nauką
- ceremoniał szkolny
- protokoły kontroli Sanepidu
- protokoły kontroli BHP
- przykładowe procedury: organizowania wycieczek szkolnych; postępowania w sytuacjach trudnych, zagrażających bezpieczeństwu; dokonywania oceny pracy nauczycieli.

Całkowitą odpowiedzialność za planowanie i dokumentowanie pracy szkoły ponosi jej dyrektor.

Nie sposób w krótkim artykule zaprezentować wszystkie, obowiązujące szkołę, dokumenty. Ich opis zająłby cały gruby segregator. W międzyczasie zmieniłyby się większość przepisów i pojawiłyby się zupełnie nowe dokumenty.

Trudno powiedzieć, kiedy w instytucjach i organach pojawiła się tendencja do gromadzenia dokumentów na każdą okoliczność. Gdy Frederick E. Taylor, jeden z pierwszych teoretyków zarządzania, tworzył koncepcję naukowej organizacji pracy, nie przypisywał jeszcze większego znaczenia dokumentowaniu działania przedsiębiorstw. Jednak niepostrzeżenie „papieromania” opanowała praktycznie wszystkie instytucje i organizacje, a szkoły w szczególności.

Bibliografia

- Kordziński J., *Planowanie pracy dyrektora szkoły*, „Gazeta Szkolna”, 2002, nr 36, s. 8–9.
- Kosińska E., *Dyrektor w szkole*, Kraków 1999
- Kołodziejczyk W., *Nowa rola dyrektora szkoły w zreformowanej szkole*, „Gazeta Szkolna”, 2002, nr 28, s. 10.
- Królikowska E., *Kontrola w szkole*, Warszawa – Łódź 2000

Działamy bardziej spójnie

Anna Sudnik, Gimnazjum Publiczne w Przybiernowie

Tworzenie szkolnego programu wychowawczego to... w pierwszym odruchu – kolejne zadanie i kolejny „papier” do przygotowania. Potem jednak, niezależnie od wewnętrznego oporu, trzeba się z tym zadaniem zmierzyć. W naszej szkole – jak pewnie w większości szkół – powołany został zespół do opracowania tego dokumentu. Jego częścią był również szkolny program profilaktyki.

Rzecz powstała. Dokument precyzował cele, zadania, formy ich realizacji, terminy, odpowiedzialnych. Zgodnie z procedurą był zaprezentowany członkom grona pedagogicznego, po czym – po wniesieniu poprawek – został zatwierdzony do realizacji. Rozbiegliśmy się do pracy i wyznaczonych zadań. Tylko dlaczego, mimo istnienia wspianego programu pełnego szczytnych celów, wciąż było tyle problemów z uczniami? Przypadek sprawił, że – choć w części – znaleźliśmy odpowiedź na to pytanie. Wcale to jednak nie znaczy, że sytuacja diametralnie się zmieniła.

No właśnie, zmiana – to słowo-klucz do tworzenia wszelkich programów wychowawczych czy profilaktycznych. Przekonaliśmy się o tym na własnej skórze i nie powiem, żeby nie bolało...

Stało się tak dzięki profesorowi Zbigniewowi Gasiowi. Podczas prowadzonych przez niego warsztatów dotyczących programów profilaktyki uczestnicy szkolenia ewaluowali autentyczne programy przywiezione z własnych szkół (bardzo pomocna była książka prof. Gasia „Szkolny program profilaktyki: istota, konstruowanie, ewaluacja. Poradnik metodyczny”). Aby uniknąć efektu ojcostwa, wymieniliśmy się dokumentami. Po dwóch dniach ciężkiej pracy okazało się, że nasz program został oceniony na 2 punkty z 70 możliwych. Był po prostu do niczego. Jednak wynik ten przyjęliśmy z pokorą. Dlaczego? Bo w ciągu tych dwóch dni zaszła w nas zmiana. Nie utożsamialiśmy się z naszą pracą czy raczej jej wynikiem, wiedzieliśmy już, że krytyka produktu nie jest krytyką nas.

Podstawą w pracy nad nowym programem stała się właśnie ta myśl, że pracujemy nad zmianą – nie tylko uczniów, ale i własną. Wychowanie jest interakcją, rodzajem gry, w której wszystkie czynniki mają wpływ na końcowy efekt. W klasycznej grze ktoś wygrywa, a ktoś przegrywa; w wychowaniu jednak zawsze jest tak, że albo wszyscy wygrywamy, albo wszyscy przegrywamy...

Powstał nowy udoskonalony dokument. Punktem wyjścia jego konstruowania były badania przeprowadzone w szkole, które pokazały nam, co konkretnie jest do naprawienia, a co należy zostawić, bo jest dobre (tu znów pomocny był poradnik prof. Gasia, zawierający propozycje profesjonalnie przygotowanych kwestionariuszy ankiet dotyczących różnych problemów badawczych wraz ze wskazówkami do opracowania wyników). Adresatem nowego programu są nie tylko uczniowie, ale i nauczyciele, rodzice, środowisko. Jego ważną częścią jest program profilaktyki, a jego cel zakłada zmianę, którą można zmierzyć.

Nieśmiało można powiedzieć, że sytuacja wychowawcza w szkole zmieniła się na lepsze, co nie znaczy, że jest doskonale. Nasze działania stały się bardziej spójne, nie są tak rozproszone i chaotyczne jak dawniej. Nadal jest wiele do zrobienia. Co roku przychodzą nowi uczniowie, zmienia się układ elementów; potrzebna jest więc elastyczność i permanentne nastawienie na zmianę.

Szkolny program profilaktyki Gimnazjum Publicznego w Przybiernowie

Profilaktyka w niniejszym dokumencie rozumiana jest jako:

- wspomaganie ucznia w radzeniu sobie z trudnościami zagrażającymi prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu;
- ograniczanie i likwidowanie czynników ryzyka, które zaburzają prawidłowy rozwój ucznia i dezorganizują jego zdrowy styl życia;
- inicjowanie i wzmacnianie czynników chroniących, które sprzyjają prawidłowemu rozwojowi ucznia i jego zdrowemu życiu.

Wstępna identyfikacja problemu

1. Program wychowawczy szkoły zakłada osiągnięcie przez uczniów określonych kompetencji poprzez:

- zdobycie umiejętności rozwiązywania problemów i pokonywania trudności okresu dorastania;
- ukształtowanie postawy świadomego uczestnictwa w życiu społecznym szkoły i środowiska;
- kultywowanie dziedzictwa narodowego i tradycji regionalnych;
- kształcenie woli.

Dzięki trzyletniemu cyklowi kształcenia w szkole uczeń powinien rozwinąć postawę, która wyraża się w uewnętrznieniu następujących wartości uniwersalnych w życiu i w sztuce:

- Przeświadczenia, że w życiu człowieka podstawowe znaczenie mają takie wartości, jak: dobro, prawda, uczciwość, obowiązkowość, tolerancja.
- Szacunku dla dorobku minionych

pokoleń i patriotyzmu wyrażającego się dumą z osiągnięć własnego narodu.

- Poczuciu więzi ze społecznością lokalną (klasą, szkołą, miejscem zamieszkania, regionem).
- Aktywności wyrażającej się chęcią działania w zespole oraz inicjatywą w samodzielnym podejmowaniu zadań.

Szkoła pragnie, by poprzez realizację treści programowych uczeń nabył szereg umiejętności przydatnych na dalszych etapach kształcenia i w życiu codziennym, tj.:

- Przygotował się i przystąpił do egzaminu gimnazjalnego.
- Podjął decyzję dotyczącą dalszej edukacji.
- Przygotował się do aktywnego udziału

łu w życiu społecznym kraju, gminy, klasy:

- znał prawa i obowiązki obywatelskie;
- znał strukturę administracyjną kraju;
- poznał i stosował podstawowe zasady moralne w postępowaniu z innymi;
- starał się pozytywnie wpłynąć na życie klasy, grupy koleżeńskie;
- przynajmniej raz reprezentował klasę lub grupę koleżeńską.
- Znał i stosował zasady współżycia międzyludzkiego:
 - dbał o higienę osobistą i wygląd otoczenia;
 - szanował wytwory własnej i cudzej pracy;
 - szanował godność drugiego człowieka.
- Poprawnie i zrozumiale wypowiadał się w mowie i w piśmie.
- Czytał sprawnie i ze zrozumieniem teksty przeznaczone dla swego przedziału wiekowego.
- Umiał nawiązać kontakt w co najmniej jednym języku obcym.
- Umiał zorganizować uroczystość, imprezę.
- Obsługiwał komputer osobisty i korzystał z Internetu.
- Rozwinął swoją samodzielność:
 - potrafił wyszukać potrzebne informacje, korzystać z księgozbioru i katalogów;
 - korzystał z form i zajęć pozalekcyjnych proponowanych przez szkołę;
 - miał nawyk systematycznego odrabiania lekcji i uczenia się;
 - znalazł przynajmniej jedną dziedzinę (nauki, sportu), w której rozwinął swoje zdolności i zainteresowania.

My natomiast, jako wychowawcy, chcemy być ludźmi, którzy:

- Szanują i uczą poszanowania godności każdego człowieka oraz szacunku do życia ludzkiego.
- Kierują się we wszystkich swoich działaniach prawdą, przekazując wychowankom umiłowanie prawdy.
- Uczą rozróżniania dobra i zła, umacniając w młodym człowieku dobro.
- Kochają i uczą miłości do kraju ojczystego, tradycji i szeroko pojętej kultury narodowej.
- Reagują na wszelkie przejawy niewłaściwego zachowania uczniów.

- Wymagają od wychowanków odpowiedzialnych postaw, tworząc jednocześnie klimat rzetelnej i życzliwej współpracy.
- Troszczą się o atmosferę otwartości, życzliwości, dialogu, pogody i otaczają tym klimatem młodzież.
- Dbają, by szkoła była estetyczna i schludna.
- Odpowiedzialną postawą i działaniami wspierają rozwój uczniów, ich zdolności i zainteresowania.
- Udzielają uczniom pomocy w przewidywaniu niepowodzeń szkolnych i osobistych.
- Współpracują z rodzicami w zakresie rozwoju osobowości dziecka.
- Szanują godność osobistą ucznia.
- Nie naruszają prywatności i uczuć dziecka.

Stopień realizacji tych celów nie jest zadowolający. Przeprowadzone badania, jak również obserwacja życia szkoły i dokumentacja dostępna w gabinecie pedagoga szkolnego świadczą o istnieniu wielu negatywnych zjawisk i niepożądanych zachowań uczniów w szkole i poza nią. Zaliczają się do nich: wagary, agresja, problemy z dyscypliną na lekcjach i przerwach, korzystanie ze środków uzależniających – papierosów, alkoholu, narkotyków.

Działania wychowawcze zmierzające do ograniczenia ich występowania mogą napotkać na trudności wynikające z oporu samych uczniów mających niestabilny lub zaburzony system wartości, a także będących w fazie intensywnego rozwoju (wiek 13–16 lat) i młodzieżowego buntu wobec świata dorosłych, niedostatków umiejętności wychowawczych nauczycieli, warunków lokalowych szkoły i negatywnego oddziaływania środowiska domowego uczniów – brak współpracy rodziców ze szkołą, patologie rodzinne.

2. Zidentyfikowane w naszej szkole zachowania dysfunkcyjne uczniów to: agresja, wagary, korzystanie z używek. Mogą one wskazywać na czynniki ryzyka związane z:

- jednostką: skłonność do poszukiwania wrażeń, nieadekwatna ekspresja gniewu, nadmierna łekliwość i agresywność, przemoc wobec otoczenia, preferowanie niezależności, niepowodzenia szkolne, niska zaradność życiowa, spostrzeganie aprobaty osób znaczących dla zachowań problemowych, bliskie relacje z dysfunkcyj-

nym środowiskiem rówieśniczym, niska samoocena oraz wysoka podatność na wpływy rówieśnicze;

- rodziną: chaotyczne środowisko rodzinne, niska skuteczność rodziców, brak wsparcia ze strony rodziców, rodzicielska aprobatą dla zachowań niekonwencjonalnych i problemowych, brak dojrzałych więzi w rodzinie, niekonsekwentna lub nieskuteczna dyscyplina w rodzinie oraz rodzicielskie wzorce zachowań dysfunkcyjnych;
- grupą rówieśniczą: zachowania problemowe rówieśników, postawy akceptujące wobec zachowań problemowych, zorientowanie na rówieśników, negatywna presja rówieśnicza oraz subkultury młodzieżowe;
- szkołą: niskie osiągnięcia szkolne, wysokie wskaźniki zachowań problemowych, słabe więzi nauczycieli z uczniami, brak współpracy z rodzicami, zagrażający klimat w szkole, depersonalizacja uczniów oraz przerzucanie na nich odpowiedzialności;
- lokalną społecznością: dostęp do środków odurzających (tytoń, alkohol, narkotyki, leki), brak wsparcia instytucjonalnego w sytuacjach trudnych, wysokie wskaźniki patologii społecznej, kryzys wartości w życiu społecznym, ubóstwo i bezrobocie, pasywność obywatelska oraz brak więzi międzyludzkich.

Szereg z tych czynników uwzględnia istniejąca dokumentacja szkolna i innych instytucji: policyjna, OPS przy urzędzie gminy, GKRP przy urzędzie gminy. Dotyczy to w szczególności wskaźników naruszania dyscypliny szkolnej (kary dyscyplinarne wymierzone przez dyrektora szkoły, wagary, duża absencja uczniów pod koniec roku szkolnego). Jak dotąd nie mieliśmy przypadków porzucenia szkoły przez uczniów, zawieszenia w prawach uczniów czy wydaleni z szkoły. Jeśli chodzi o wskaźniki patologii w środowisku uczniowskim, można do nich zaliczyć przemoc rówieśniczą, używanie alkoholu i innych środków odurzających, interwencje policji, przestępczość (np. kradzież, zniszczenie przystanku autobusowego), jedną próbę samobójczą. Nie odnotowaliśmy wypadków drogowych z udziałem naszych uczniów, udziału w subkulturach i destrukcyjnych ruchach religijnych.

3. Wyżej wymienione objawy i zachowania są zewnętrznymi przejawami trudności przeżywanymi przez uczniów. Są one – z perspektywy wychowania i profilaktyki – działaniami ukierunkowanymi na cel i pełnią ważne funkcje rozwojowe dla uczniów. Można je rozpatrywać jako:

- działania instrumentalne – ukierunkowane na osiągnięcie celu, który został zablokowany lub wydaje się być nieosiągalny przy zastosowaniu innej formy działań. Tego rodzaju zachowaniem jest np. ucieczka z domu, która jest sposobem uwolnienia się od nadzoru rodziców, niemożliwego do osiągnięcia w domu rodzinnym;
- działania manifestujące opozycję wobec autorytetu dorosłych i konwencjonalnego społeczeństwa, którego normy i wartości są kwestionowane przez młode pokolenie. Klasykcznym tego przykładem było używanie narkotyków przez młodzież amerykańską w okresie wojny wietnamskiej. Podobnie można traktować szereg różnych przejawów życia polskich subkultur młodzieżowych, będących formą symbolicznego protestu przeciwko zjawiskom społecznym akceptowanym przez szerokie społeczeństwo;
- działania ukierunkowane na redukcję lęku, frustracji i obaw związanych

z niepowodzeniami szkolnymi czy niemożnością spełnienia oczekiwań rodziców. W tym kontekście używanie środków odurzających może być lekarstwem na lęk związany z doświadczaniem niezadowolenia i braku akceptacji ze strony rodziców, zaś wagarowanie staje się dobrym sposobem na doraźne redukcje nieprzyjemnych emocji związanych z całokształtem sytuacji szkolnej;

- sposoby manifestowania solidarności z rówieśnikami, pozyskiwania poczucia przynależności do grupy rówieśniczej lub też doświadczania identyfikacji z grupą młodzieżową. W tym celu nastolatek sięga po środki odurzające, przyłącza się do akcji protestacyjnych, przestrzega określonego stylu ubierania się, czy też preferuje określone wartości (a czasem antywartości);
- działania zmierzające do zademonstrowania sobie i innym osobom znaczącym ważnych atrybutów własnej tożsamości. W takim przypadku picie alkoholu, palenie papierosów i wczesne podjęcie współżycia seksualnego jest sposobem na uzyskanie etykiety „prawdziwego mężczyzny”, „cwaniaka” czy „macho”;
- zachowania pozwalające na pozorne osiągnięcie wyższego poziomu rozwoju – szczególnie typowe dla okresu

„przejścia”. Dzieje się tak, ponieważ w społeczeństwie istnieje przeświadczenie, że pewne zachowania są typowe dla okresu dorosłości. Dlatego nastolatek podejmujący współżycie seksualne czy pijący alkohol i palący papierosy uzyskuje poczucie bycia dorosłym, a przez to niezależnym i samodzielnym.

Manifestowanie przez nastolatka zachowań problemowych nie powinno być impulsem do etykietowania go. Winno prowadzić do działań profilaktycznych ukierunkowanych na pomoc w konstruktywnym zaspokajaniu jego potrzeb rozwojowych.

4. Według teorii R. i S. Jessor zachowania dysfunkcyjne młodzieży są interakcją między trzema grupami zmiennych: 1) wyjściowych i podstawowych, 2) społeczno-psychologicznych, 3) zachowania społecznego.

Pierwsza grupa obejmuje wykształcenie ojca i matki, zawód rodziców, ich deklarowane przekonania religijne i strukturę rodziny; dalej: ideologię rodziców (tradycyjne przekonania, religijność rodziców, tolerowanie dewiacji przez matkę), klimat domowy (wymagania i kontrola ze strony matki, interakcje między matką a pozostałymi członkami rodziny), wpływy rówieśników (główne zainteresowania bliskich kolegów), wpływ środków masowej in-

	Czynniki ryzyka	Czynniki chroniące
Jednostka	<ul style="list-style-type: none"> • poszukiwanie wrażeń • nieadekwatna ekspresja gniewu • zaburzenia zachowania • lękliwość i agresywność • przemoc wobec otoczenia • preferowanie niezależności • niepowodzenia szkolne • niska zaradność życiowa • percypowana aprobata osób znaczących dla zachowań problemowych • bliskie relacje z dysfunkcyjnym środowiskiem rówieśniczym • niska samoocena • podatność na wpływy rówieśnicze 	<ul style="list-style-type: none"> • zaangażowanie religijne • poczucie sensu życia • przekonanie o szkodliwości środków odurzających • koncentracja na bezpośrednich skutkach • wyznawanie konwencjonalnych wartości • docenianie osiągnięć szkolnych • kompetencja społeczna • zaangażowanie społeczne • umiejętności życiowe • aspiracje życiowe • poczucie własnej tożsamości • samodyscyplina
Grupa rówieśnicza	<ul style="list-style-type: none"> • zachowania problemowe rówieśników • percypowane zawyżanie wskaźników dysfunkcji wśród rówieśników • postawy akceptujące wobec zachowań problemowych • zorientowanie na rówieśników • negatywna presja rówieśnicza • subkultury młodzieżowe 	<ul style="list-style-type: none"> • zaangażowanie grupowe w zajęcia pozalekcyjne • udział w edukacji normatywnej • pozytywna aktywność społeczna • pozytywna presja społeczna • pozytywna kontrola rówieśnicza • wsparcie ze strony grupy preferującej konwencjonalne zasady i wartości
Lokalna społeczność	<ul style="list-style-type: none"> • łatwy dostęp do środków odurzających • brak wsparcia instytucjonalnego w sytuacjach trudnych • wysokie wskaźniki patologii • kryzys wartości w życiu społecznym • ubóstwo i bezrobocie • pasywność obywatelska • brak więzi międzyludzkich 	<ul style="list-style-type: none"> • trudny dostęp do środków odurzających • brak tolerancji dla patologii • jasne zasady dotyczące zachowania dzieci i młodzieży • obywatelski nadzór i obywatelskie kontrole • świadomość społeczna • konstruktywna aktywność mediów

formacji (stopień zaangażowania i wymiar czasu poświęconego na oglądanie programów TV).

Druga grupa obejmuje zjawiska związane z osobowością dziecka (niską/wysoką wartość osiągnięć szkolnych, niską/wysoką wartość niezależności, rozbieżność preferencji niezależność/osiągnięcia, niskie oczekiwanie niezależności, nasilony krytycyzm rzeczywistości społecznej, alienację społeczną, niską samoocenę, poczucie zewnętrznej kontroli, postawę tolerancji wobec różnorodnych zachowań dewiacyjnych, niską religijność, tendencję do przypisywania zachowaniom patologicznym wartości raczej konstruktywnej niż destrukcyjnej), a także związane z systemem postrzegania środowiska (struktury bliższe to spostrzeganie aprobaty rodziców/rówieśników dla zachowań dewiacyjnych, rówieśnicze wzorce zachowań; struktury dalsze to poczucie wsparcia ze strony rodziców/przyjaciół, poczucie kontroli rodzicielskiej/rówieśniczej, poczucie zgodności między wpływami rodziców i rówieśników, poczucie dominacji wpływów rodziców lub rówieśników).

Trzecia grupa czynników obejmuje zachowania problemowe i konwencjonalne (pożądane), które „wybiera” młody człowiek.

Prowadząc pracę profilaktyczną w szkole, należy uwzględnić czynniki ryzyka i czynniki chroniące wynikające z powyższych badań i odnieść je do jednostki, grupy, jak i do społeczności (patrz tabela).

Diagnoza

Przed przystąpieniem do prac nad szkolnym programem profilaktyki dokonana została diagnoza sytuacji wychowawczej szkoły. W badaniu uczestniczyło 130 uczniów, co stanowi 48,5% młodzieży uczęszczającej do szkoły. Klasy zostały wybrane losowo. Kwestionariusz wybrano spośród ankiet proponowanych na szkoleniach dla dyrektorów przez Kuratorium Oświaty w Szczecinie. Ankieta składała się z dwóch części: pytań zamkniętych oraz części otwartej – komentarz ucznia. Celem jej przeprowadzenia było zbadanie:

- poczucia bezpieczeństwa uczniów w szkole,
- oceniania uczniów,
- relacji nauczyciel–uczeń,
- życia szkolnego.

Wyniki ankiety przedstawiają się następująco:

- 69,2% uczniów lubi szkołę, 54,6% jest szczęśliwych w szkole, 66,1% z przyjemnością chodzi do szkoły;
- relacje nauczyciel–uczeń: 70,7% nauczycieli wysłuchuje uczniów, 67,6% lubi, gdy uczniowie zadają dużo pytań, 43,8% uczniów uważa, że większość nauczycieli stara się wydobyć z nich to, co najlepsze;
- 66,1% uczniów chodzi z przyjemnością na większość lekcji;
- 64,5% uczniów jest zdania, że zawsze, bądź zwykle, rozumie się z nauczycielami;
- 43% uczniów podoba się praca, którą wykonują w klasie;
- 27,6% uczniów jest tak bardzo zainteresowanych lekcjami, że nie chcą, aby się skończyły, ale 59,2% czuje się tak rzadko;
- 68% uczniów uważa, że nauczyciele faworyzują niektórych uczniów;
- 20% uczniów uważa, że praca w szkole jest nudna i męcząca;
- 16,1% uczniów uważa, że praca na lekcji jest stratą czasu, również tyłu uczniom praca na lekcji podoba się rzadko lub nigdy;
- 16% uczniów postrzega szkołę jako „obcego”, „wroga”;
- 84,5% uczniów uznaje, że prace, które wykonują na lekcji, są bardzo lub dość ważne;
- 54,5% uczniów twierdzi, że lubi nauczycieli i dobrze sobie z nimi radzi;
- 42,2% uczniów czuje, że mogłaby się zwrócić do nauczyciela z problemami zawsze lub często, a 33% zwróciłoby się rzadko lub nigdy;
- 9,1% uważa się za ucznia „poniżej przeciętnego”, „niezbyt dobrego”, a 13,8% opisuje swoje zachowanie w szkole za „czasami złe” lub „często złe”; podobna grupa, bo 13%, jest zdania, że nauczyciele opisaliby ich jako „poniżej przeciętnego” lub „słabego ucznia”.

Uzyskane wyniki pozwoliły wysnuć następujące wnioski:

- uczniowie lubią szkołę, czują się w niej dobrze i chętnie do niej przychodzą, jednak nie wszystkich przedmiotów chcą się uczyć;
- nauczyciele mają wiele do zrobienia, aby zainteresować uczniów pracą na lekcji oraz angażować ich do udziału w lekcji, chociaż nie zależy to tylko i wyłącznie od pracy nauczyciela;

- w relacjach nauczyciel–uczeń najważniejszy jest nauczyciel i to on, prawie zawsze, ma rację. Jednak większość nauczycieli słucha uczniów, nawet w sytuacji, gdy uczniowie zadają zbyt wiele pytań. Wskazuje to, że relacje w tych obszarach są dobrze postrzegane przez uczniów;
- nauczyciele swoim zachowaniem dają powody, aby uczniowie czuli się traktowani w sposób nierówny – w ich opinii występuje zjawisko faworyzowania uczniów;
- większość uczniów lubi prawie wszystkie lekcje, tylko 10% preferuje jeden lub dwa przedmioty;
- 12,3% stanowią uczniowie, których należy objąć systemową opieką ze względu na różnorodne problemy z nauką i zachowaniem.

Z przeprowadzonych badań i obserwacji nasuwa się wniosek, że w pracy profilaktycznej w naszej szkole należy położyć nacisk na podniesienie poczucia bezpieczeństwa młodzieży w szkole – zarówno na przerwach, jak i na lekcjach – podniesienie stopnia integracji zespołów klasowych i samooceny uczniów, ograniczanie zjawiska agresji i ulegania pokusie eksperymentowania ze środkami odurzającymi.

Cele i zadania szkolnego programu profilaktyki

1. Cel:

- podniesienie poczucia bezpieczeństwa młodzieży i nauczycieli w szkole przez ograniczenie zachowań agresywnych i autoagresywnych (uzależnienia).

2. Zadania:

- integrowanie grup klasowych i społeczności szkolnej,
- podnoszenie samooceny uczniów,
- podnoszenie świadomości zjawiska agresji i przemocy,
- wdrażanie młodzieży do radzenia sobie z negatywnymi emocjami,
- wspomaganie w sytuacjach trudnych i zagrażających,
- uczenie młodzieży umiejętności rozpoznawania zachowań i sytuacji ryzykownych oraz podejmowania racjonalnych wyborów,
- przysposobienie do bezprzemocowego przeciwstawiania się destrukcyjnemu naciskowi rówieśników i osób dorosłych,
- podnoszenie kompetencji wychowawczych nauczycieli.

	I poziom profilaktyki		
	Odbiorca zewnętrzny	Odbiorca wewnętrzny	
	Społeczność lokalne	Nauczyciel	Uczeń
Strategie informacyjne	<ul style="list-style-type: none"> informacja o wynikach badań na spotkaniu z rodzicami ugruntowanie wiadomości na temat okresu rozwojowego młodzieży w wieku 13–16 lat zdobycie wiedzy na temat agresji, umożliwiającej rozumienie tego zjawiska informowanie rodziców o możliwości otrzymania specjalistycznej pomocy psychologicznej 	<ul style="list-style-type: none"> zdobycie lub ugruntowanie wiadomości na temat okresu rozwojowego młodzieży w wieku 13–16 lat zdobycie wiedzy na temat agresji, umożliwiającej rozumienie tego zjawiska 	<ul style="list-style-type: none"> zdobycie lub ugruntowanie wiadomości na temat okresu rozwojowego młodzieży w wieku 13–16 lat zdobycie wiedzy na temat agresji, umożliwiającej rozumienie tego zjawiska zdobycie wiedzy na temat używek i zagrożeń wynikających z ich stosowania
Strategie edukacyjne	<ul style="list-style-type: none"> kształcenie umiejętności komunikacyjnych wspomagających kontakt rodziców z dzieckiem w domu 	<ul style="list-style-type: none"> trening asertywności doskonalenie umiejętności komunikacyjnych wdrażanie do stosowania aktywnych metod nauczania 	<ul style="list-style-type: none"> trening asertywności doskonalenie umiejętności komunikacyjnych trening umiejętności rozpoznawania i opanowywania destrukcyjnych uczuć
Strategie alternatywne			<ul style="list-style-type: none"> udział w zajęciach pozalekcyjnych – kołach przedmiotowych i SKS udział w wycieczkach klasowych i szkolnych udział w konkursach przedmiotowych, sportowych i artystycznych
Wczesna interwencja	<ul style="list-style-type: none"> wskazanie rodzicom osób i instytucji udzielających wsparcia w sytuacji kryzysu 	<ul style="list-style-type: none"> udzielenie nauczycielowi, wychowawcy wsparcia i rady w sytuacji kryzysu 	<ul style="list-style-type: none"> rozmowy z nauczycielem przedmiotu, wychowawcą, rodzicem, pedagogiem szkolnym
Zmiany środowiskowe		<ul style="list-style-type: none"> dyżury nauczycieli na korytarzu szkolnym i na boisku 	
Zmiany przepisów		<ul style="list-style-type: none"> w miarę potrzeby modyfikowanie przepisów statutu szkoły 	

	II poziom profilaktyki		
	Odbiorca zewnętrzny	Odbiorca wewnętrzny	
	Społeczność lokalne	Nauczyciel	Uczeń
Strategie informacyjne	<ul style="list-style-type: none"> informowanie rodziców o nasileniu i charakterze zachowań dysfunkcyjnych, jakie miały miejsce w szkole 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznanie osób lub grup ryzyka w klasie, szkole; stwierdzenie sytuacji wychowawczej w klasie 	<ul style="list-style-type: none"> informowanie uczniów przejawiających zaburzone zachowania o istocie ich problemów i sposobach wycofania się z dysfunkcji
Strategie edukacyjne	<ul style="list-style-type: none"> wdrażanie rodziców uczniów przejawiających zachowania dysfunkcyjne do umiejętnego komunikowania się z dzieckiem i stosowania efektywnych metod wychowawczych 	<ul style="list-style-type: none"> ćwiczenie interwencji kryzysowej ćwiczenie umiejętności pracy z rodzicami ucznia przejawiającego zachowania dysfunkcyjne 	<ul style="list-style-type: none"> wdrażanie uczniów przejawiających pierwsze objawy zaburzeń do odpowiedzialności za siebie i swoje postępowanie
Strategie alternatywne	<ul style="list-style-type: none"> spotkania konsultacyjne rodziców uczniów przejawiających pierwsze objawy zaburzeń z pedagogiem szkolnym, dyrektorem, wychowawcą spotkania rodziców dzieci stwarzających problemy ze specjalistami z zewnątrz (OPS, GKRPA, PPP w Goleniowie) 	<ul style="list-style-type: none"> spotkania wychowawcy lub nauczyciela mającego kontakt z uczniem przejawiającym pierwsze objawy zachowań zaburzonych z pedagogiem szkolnym, dyrektorem lub specjalistami spoza szkoły 	<ul style="list-style-type: none"> cykliczne spotkania z pedagogiem szkolnym

W szczegółowym planie realizacji szkolnego programu profilaktyki zawarto zadania przewidziane na poszczególne miesiące (między innymi akcje informujące, planowanie pracy, bada-

nia, zajęcia, imprezy, wycieczki, spotkania, warsztaty, treningi, konkursy); określono grupy odbiorców tych zadań (uczniowie, rodzice, nauczyciele, środowisko lokalne) oraz osoby odpowie-

dzialne za ich realizację (wychowawcy klas, nauczyciele przedmiotów, pedagog, psycholog, dyrektor, uczniowie, samorząd klasowy lub szkolny, grono pedagogiczne, rodzice).

Po roku funkcjonowania programu powtórzono badanie tą samą ankietą, którą zastosowano jako badanie wstępne do tworzenia programu profilaktyki.

Okazało się, że odsetek uczniów lubiących szkołę i chętnie do niej przechodzących nieznacznie się podniósł, jednak nadal 27% wychowanków nie przepada za codziennym przebywaniem w murach naszej placówki. Znacznie większa ich grupa, bo 37%, nadal nudzi się na lekcjach. Wcześniej jednak przyznawało się do tego aż 54% badanych.

Na pytanie o styl zachowania się nauczycieli wobec uczniów odpowiedzieli podobnie – około 50% uczniów w obu badaniach przyznało, że nauczyciele chcą mieć zawsze rację.

Lepiej nauczyciele wypadli w pytaniu o czas, jaki są gotowi poświęcić swym uczniom; ponadto 80% uczniów przyznało, że nauczyciele rzeczywiście słuchają tego, co mają im do powiedzenia.

Okazało się, że mniejszy odsetek uczniów odczuwa, by nauczyciele faworyzowali niektórych uczniów (68% na początku i 58% w drugim badaniu). Nadal spora część nauczycieli nie postępuje tak, aby być lubianymi przez wychowanków, ale odsetek ten zmniejszył się z 58 do 49%.

Badani uczniowie często wskazywali na podniesienie się atrakcyjności lekcji, co może być związane ze zmianą metod nauczania oraz wyposażeniem szkoły w nowoczesne środki dydaktyczne, coraz częściej wykorzystywane na lekcjach przez nauczycieli.

Mimo to spora grupa uczniów nadal przyznaje się do nieradzenia sobie z nauką w szkole (odpowiedź „jestem niezbyt dobrym uczniem” wybrał podobny odsetek badanych).

Bieżąca obserwacja życia szkolnego – częstotliwość „wybryków” uczniowskich na lekcjach odnotowywana w dziennikach lekcyjnych, zapisy w dokumentacji pedagoga szkolnego, liczba interwencji dyrektora, pedagoga, wychowawców – pozostały na podobnym poziomie, lecz zmieniła się ich „jakość”, waga. Tych, które wymagają interwencji policji, jest już znacznie mniej; coraz rzadziej też (co nie znaczy rzadko) wzywamy do szkoły rodziców i dotyczy to raczej uczniów klas pierwszych, którzy jeszcze nie do końca zrozumieli, jakie zasady obowiązują w nowej szkole. ■

Na miarę możliwości

Katarzyna Leśniak

Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Radowie Wielkim

W leczeniu dziecka z niepełnosprawnością intelektualną stosuje się takie metody postępowania terapeutycznego, które uwzględniają złożoność objawów zespołu, a także aktualne potrzeby dziecka i jego środowiska; ważne jest więc indywidualne podejście do każdego dziecka i szukanie wszelkich możliwości rozwoju jego indywidualności.

Wspomaganie rozwoju dziecka z niepełnosprawnością, który nie zawsze przebiega prawidłowo, jest trudnym choć możliwym zadaniem dla rodziców i nauczycieli pragnących poprawić jego funkcjonowanie w środowisku społecznym, domowym i szkolnym. Wystarczy pamiętać, że wszelkie czynności, jakie wykonujemy wobec dziecka, muszą być dostosowane do jego indywidualnych potrzeb, a więc każde działanie powinno być oparte o znajomość jego możliwości rozwojowych. Wspomaganie rozwoju to także organizowanie procesu

sowej, wielodyscyplinarnej rehabilitacyjno-terapeutyczno-edukacyjno-rewalidacyjnej pomocy, świadczonej w odpowiednich warunkach i z opieką dostosowaną do stanu wychowanków.

Obecnie do OREW uczęszcza 83 dzieci upośledzonych w stopniu umiarkowanym, znacznym i głębokim, ze sprzężonymi wadami rozwojowymi oraz z autyzmem. Podopieczni objęci są różnymi metodami nauczania, które są zgodne z programem nauczania opracowanym przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu. Spędzają w OREW

Wszelkie czynności wykonywane wobec dziecka muszą być dostosowane do jego indywidualnych potrzeb; każde działanie powinno być oparte o znajomość jego możliwości rozwojowych.

uczenia się i czuwanie nad jego przebiegiem, aby dziecko mogło lepiej poznać i zrozumieć otaczającą je rzeczywistość oraz lepiej funkcjonować w środowisku. Konieczne jest także stosowanie wobec dziecka odpowiednich działań terapeutyczno-edukacyjnych, aby mogło osiągnąć jak największą sprawność intelektualną i fizyczną na miarę swoich możliwości rozwojowych.

Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Radowie Wielkim został założony przez Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną, Ruchową i z Autyzmem 1 stycznia 2004 roku i przeznaczony jest dla dzieci i młodzieży w wieku 3–25 lat z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym, znacznym i głębokim, z wieloraką niepełnosprawnością oraz z autyzmem, które potrzebują komple-

6–8 godzin dziennie od poniedziałku do piątku. Dowożeni są busami i autobusami z okolic Reska, Łobza, Drawskiego Pomorskiego, Węgorzyna, Dobrej, Inśka i Nowogardu.

Formy i metody pracy w OREW

Działalność Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego i podejmowane przez niego wszelkie działania mają na celu dobro dzieci i umożliwianie im wszechstronnego rozwoju poprzez różne formy i metody terapii. Zajęcia terapeutyczno-edukacyjne prowadzone są w formie indywidualnej i grupowej.

Zajęcia indywidualne polegają na realizowaniu przez każde dziecko indywidualnego programu rehabilitacyjno-edukacyjno-terapeutycznego przygotowanego przez zespół terapeutyczny.

Są to:

- zajęcia logopedyczne
- stymulacja polisensoryczna
- hydromasaż
- zabiegi rehabilitacyjne
- zajęcia komputerowe
- muzykoterapia.

Zajęcia grupowe to głównie:

- zajęcia stolikowe
- stymulacja polisensoryczna
- relaksacja
- rehabilitacja
- muzykoterapia
- zajęcia logopedyczne
- biblioterapia
- bajkoterapia
- klub rowerowy
- terapia manualna
- zespół teatralno-muzyczny.

Do zajęć w małych grupach zaliczamy również wspólne przygotowywanie posiłków, zajęcia z gospodarstwa domowego, oglądanie bajek, slajdów, wycieczki dydaktyczne. W zajęciach grupowych dzieci uczestniczą całą grupą i wykonują zadania dostosowane do ich rozwoju i możliwości.

Metody pracy w placówce dzielą się na dydaktyczno-wychowawcze i terapeutyczne.

Do metod dydaktyczno-wychowawczych zaliczamy:

- zajęcia Poranny Krąg – stymulacja polisensoryczna według pór roku;
- zabawy paluszkowe – rozwijanie sfery motorycznej, poznawczej, emocjonalnej i społecznej dziecka;
- muzykoterapia – uwrażliwienie na dźwięki otoczenia, rozwijanie naśladownictwa, umiejętności współpracy w grupie;
- monografia cyfry i litery – wprowadzenie do nauki czytania i liczenia, rozróżnianie cyfr i liter, przeliczanie;
- elementarne pojęcia matematyczne – rozróżnianie, wskazywanie, nazywanie części ciała, rozpoznawanie kolorów, ćwiczenie stronności, ćwiczenie stosunków przestrzennych, liczenie;
- arteterapia – terapia poprzez muzykę, taniec, plastykę;
- trening jedzenia i czystości;
- tańce w kręgu.

Metody terapeutyczne stosowane w Ośrodku to:

- metoda ruchu rozwijającego W. Sherborne
- ruch rozwijający według Labana

- programy aktywności wg Ch. Knilla – świadomość ciała, kontaktu i komunikacji
- metoda Felicie Affolter
- czytanie całowyrasowe wg Domana
- aromaterapia – terapia zapachami
- chromoterapia – terapia kolorem
- metoda integracji sensorycznej
- stymulacja polisensoryczna.

W leczeniu dziecka z niepełnosprawnością intelektualną stosuje się takie metody postępowania terapeutycznego, które uwzględniają złożoność objawów zespołu, a także aktualne potrzeby dziecka i jego środowiska; ważne jest więc indywidualne podejście do każdego dziecka i szukanie wszelkich możliwości rozwoju jego indywidualności.

cyjnych Schoplera: PEP-R – dla dzieci w wieku od 1. do 12. roku życia z deficytami w rozwoju umysłowym, AAPEP – dla młodzieży i osób dorosłych;

- Indywidualny program edukacji ucznia na rok szkolny – oparty o „Podstawę programową kształcenia ogólnego dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym w szkołach podstawowych i w gimnazjach”, konstruowany przez zespół terapeutyczny OREW;
- Opinia funkcjonalna – konstruowana również przez zespół terapeutyczny – jednak na podsumowanie całorocznej pracy edukacyjno-terapeu-

- **Rozwój dzieci niepełnosprawnych w stopniu umiarkowanym i znacznym w Ośrodku Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczym w Radowie Wielkim jest wszechstronnie wspomagany poprzez różne formy terapii.**
- **Indywidualne podejście do każdego dziecka i szukanie wszelkich możliwości rozwoju jego indywidualności jest punktem wyjścia do pracy terapeutycznej.**
- **OREW spełnia odpowiednie warunki do pełnego udziału w życiu społecznym dzieci głębiej upośledzonych.**
- **Działalność edukacyjno-terapeutyczna w OREW wpływa na poziom umiejętności praktycznych uczniów.**
- **Badania według profilu skali rozwoju są wykonywane każdego roku, co pozwala na bieżąco obserwować wyniki rozwojowe dzieci i poszukiwać innych skutecznych form terapii.**

Analiza dokumentacji dziecka z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym

Edukacja i terapia dziecka w OREW wymaga sprawdzania poziomu jego wiedzy i umiejętności w różnych sferach rozwoju, stąd prowadzona jest odpowiednia dokumentacja od początku jego przybycia do Ośrodka. Na dokumentację składa się:

- Diagnoza rozwoju – rzetelne sprawdzenie możliwości i posiadanych sprawności dziecka oraz wskazanie braków rozwojowych, co umożliwi poszukiwanie najlepszej drogi działań terapeutyczno-edukacyjnych. Diagnozę w OREW przeprowadza się za pomocą testów psychoeduka-

cyjnej w bieżącym roku szkolnym. W opinii opisujemy sprawności i umiejętności, które dziecko nabyło w każdej ze sfer funkcjonowania na podstawie dwóch skal rozwoju diagnozy PEP-R: skali zachowań i skali rozwoju;

- Profil osiągnięć ucznia na pierwszym, drugim i trzecim etapie kształcenia, – skonstruowany na podstawie arkusza ocen obowiązującego w szkołach macierzystych dzieci upośledzonych umysłowo w stopniu umiarkowanym i znacznym. W profilu znajduje się miejsce na opisanie szczegółowych umiejętności ucznia, które posiadał w danym roku szkolnym na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych. ■

Rada pedagogiczna, tworząc elementy prawa wewnątrzszkolnego, musi zwracać uwagę na ich zgodność z przepisami ogólnymi. Przedstawiony poniżej przykładowy terminarz rad plenarnych, ramowy porządek obrad oraz zasady protokołowania i uchwalania prawa wewnątrzszkolnego w obrębie kompetencji rady pedagogicznej są tego przykładem. Należy jednak pamiętać, że ze względu na typy rad możemy mówić o różnej organizacji pracy oraz odmiennych typach uchwał.

Terminarz

Obowiązkowe ustawowe terminy czterech stałych zebrań plenarnych rady pedagogicznej:

- przed rozpoczęciem roku szkolnego,
- w związku z zatwierdzeniem wyników klasyfikacji i promocji uczniów na zakończenie semestru,
- w związku z zatwierdzeniem wyników klasyfikacji i promocji uczniów na zakończenie roku,
- po zakończeniu rocznych zajęć szkolnych.

Pozostałe są organizowane w miarę bieżących potrzeb.

Dokumentowanie pracy rady pedagogicznej

Kinga Jankowska

V Liceum Ogólnokształcące w Szczecinie

Józef Pielachowski proponuje, aby do stałych zebrań dodać jeszcze dwa spotkania: jedno w grudniu – służące analizie stanu wyposażenia materialno-technicznego szkoły i ustaleniu wniosków do planu finansowego szkoły na następny rok – oraz drugie, w kwietniu, poświęcone zagadnieniom wychowawczym i opiekuńczym, analizie działań prozdrowotnych, warunkom pracy i nauki w szkole.

Proponowane terminy wynikają z faktu, że na obowiązkowych posiedzeniach brakuje czasu, aby te zagadnienia poruszyć. Wpisanie ich na stałe w terminarz zebrań i cykliczne ich powtarzanie ułatwiłoby ich ewaluację i po-

zwoliło ocenić postępy w konkretnych obszarach życia szkoły. W tabeli nr 1 zestawiono terminy obrad z obowiązującą tematyką i listą zaangażowanych osób.

O zwołaniu rady decydują: przewodniczący, organ nadzorujący, organ prowadzący lub co najmniej 1/3 członków rady pedagogicznej. Zawiadomienie o plenarnych zebraniach może mieć formę pisemnego zarządzenia w księdze zarządzeń albo na tablicy ogłoszeń, najczęściej na 7 dni przed zebraniem. W zawiadomieniu powinien być podany plan posiedzenia, miejsce i czas rozpoczęcia (a nawet zakończenia) zebrania.

Tabela nr 1. Przykładowy harmonogram zebrań rad pedagogicznych¹

Termin	Ramowa tematyka obrad	Kto wnosi projekty dokumentów, ocen i wniosków
Sierpień (przed rozpoczęciem roku)	1. Plan pracy szkoły 2. Podział czynności 3. Tygodniowy rozkład zajęć 4. Plan WDN 5. Terminarz posiedzeń rady	dyrektor szkoły (uchwała rada) dyrektor szkoły (rada opiniuje) dyrektor szkoły (rada opiniuje) lider WDN (uchwała rada) przewodniczący (uchwała rada)
listopad	tematyka szkoleniowa	
połowa grudnia	1. Analiza stanu wyposażenia materialno-technicznego szkoły i ustalenie wniosków do planu finansowego szkoły na następny rok 2. Projekty innowacji pedagogicznych	komisja doraźna, dyrektor przewodniczący zespołów przedmiotowych
początek stycznia	tematyka szkoleniowa	
styczeń (koniec semestru)	1. Zatwierdzenie wyników klasyfikacji za semestr I 2. Ogólne wnioski dyrektora szkoły z prowadzonego nadzoru pedagogicznego 3. Sprawozdanie z realizacji programu wychowawczego	zespół wychowawczy (uchwała rada) dyrektor szkoły pedagog
marzec	tematyka szkoleniowa	
połowa kwietnia	1. Analiza działań prozdrowotnych, warunki pracy i nauki w szkole (ewaluacja programu profilaktyki)	pedagog, zespół wychowawczy, pielęgniarka, nauczyciele wf.
czerwiec (po zakończeniu zajęć dydaktycznych)	1. Zatwierdzenie wyników klasyfikacji rocznej 2. Ogólne wnioski dyrektora szkoły z prowadzonego nadzoru pedagogicznego	zespół wychowawczy (uchwała rada) dyrektor szkoły
czerwiec (po zakończeniu roku)	1. Ocena pracy szkoły 2. Uchwalenie wniosków do programu rozwoju szkoły	dyrektor szkoły przewodniczący zespołów przedmiotowych, wicedyrektorzy

Porządek obrad

Dobra organizacja pracy to również względnie stały porządek obrad. Rady klasyfikacyjne i organizacyjne mają bardzo formalny przebieg, zgodny z niżej opisanym porządkiem. Rady szkoleniowe nie wymagają sztywnych schematów – inicjatywa należy do trenerów i edukatorów. Rozporządzenie MENiS z dnia 29 marca 2002 r. w sprawie podziału środków na wspieranie doskonalenia zawodowego nauczycieli w § 2.1. wymienia szkolenie rad pedagogicznych obok indywidualnych i zbiorowych form zajęć dla nauczycieli. To uregulowanie zdaje się jednoznacznie rozstrzygać, czy ta forma rady jest obowiązkowa. Na pewno nie wymaga quorum. Również protokół, o którym za moment będzie mowa, nie musi być szczegółowy.²

Ramowy porządek obrad plenarnych³:

1. Ustalenie liczby członków rady obecnych na posiedzeniu poprzez podpisanie listy obecności, powitanie zaproszonych gości rady. Ustalenie, czy na sali znajduje się wymagane dla prawomocności uchwał quorum.
2. Uchwalenie (zatwierdzenie) porządku obrad.
3. Ewentualny wybór komisji lub zespołów pomocniczych (komisji skrutacyjnej, komisji wnioskowej itp.).
4. W sytuacji zmian prawnych warto również uwzględnić w porządku obrad rady stały punkt – zapoznanie z nowymi przepisami prawa (należy wybrać osobę odpowiedzialną).
5. Realizacja porządku obrad:
 - a) Omówienie projektów decyzji, stanowisk, opinii.
 - b) Dyskusja i rekomendacje stosownych organów.
 - c) Ustosunkowanie się do pytań, wniosków, zastrzeżeń.
 - d) Podjęcie uchwały przez głosowanie.
 - e) Wnioski różne, wolne głosy.
 - f) Uporządkowanie wniosków i głosów (komisja wnioskowa lub przewodniczący obrad).
 - g) Podsumowanie obrad.
6. Zebrania plenarne są protokołowane w protokolarzu rady pedagogicznej. Obrady protokołuje sekretarz rady.
7. Przed kolejnym posiedzeniem rady protokół jest udostępniany do wglądu w gabinecie dyrektora/wicedyrektora.

8. Na posiedzeniu odczytywane są wnioski i uchwały; po uwzględnieniu uwag członków rady protokół jest zatwierdzany.

Protokół

Podstawowym dokumentem działalności rady (komisji lub zespołu) są książki protokołów. Opieczętowaną i podpisaną przez dyrektora księgę opatruje się klauzulą: Księga zawiera stron... i obejmuje okres pracy rady pedagogicznej (komisji lub zespołu) od dnia... do dnia...

Protokół to gatunek wypowiedzi użytkowej, bliski sprawozdaniu czy relacji, nastawiony na przekaz informacji o jakimś wydarzeniu. Obszerność i budowa protokołu zależy przede wszystkim od protokołowanego faktu. Może być napisany syntetycznie (w zwięzłych punktach) albo narracyjnie (w formie opowiadania). Ten pierwszy powinien być szczegółowy, ścisły, przejrzysty i wierny w relacjonowaniu faktów – wszystkich bądź wybranych – zgodnie z ich ważnością (dlatego dobrze jest prowadzić notatki w trakcie protokołowanego spotkania; czasem wymagane jest uzgodnienie poszczególnych punktów z autorami wystąpień).

Elementy protokołu⁴:

- tytuł,
- data posiedzenia rady pedagogicznej,
- przyjęty porządek posiedzenia,
- przebieg posiedzenia,
- numer i data podjętych uchwał oraz ich przedmiot,
- wnioski końcowe,
- podpisy przewodniczącego rady pedagogicznej oraz protokolanta,
- załączniki (lista obecności, uchwały rady pedagogicznej wraz z załącznikami, sprawozdania i inne opracowania prezentowane podczas posiedzenia).

Uniwersalna struktura protokołu z obrad plenarnych⁵

I. Tytuł dokumentu, np.:
Protokół z plenarnego posiedzenia Rady Pedagogicznej w dniu...

II. Ustalenia formalne, np.:

W posiedzeniu brało udział... (wymieniamy osoby biorące udział w posiedzeniu, czasem również osoby nieobecne, podając powód nieobecności) członków Rady Pedagogicznej, według listy obecności stanowiącej załącznik do niniejszego protokołu, a także zaproszeni goście w osobach... . Ustalono, że quorum do podejmowania prawomocnych decyzji, wynoszące 30 członków, zostało przekroczone. (Możemy podać typ posiedzenia rady pedagogicznej, np.: organizacyjne, szkoleniowe, klasyfikacyjne, analityczno-programujące.)

III. Porządek zebrania:

1. Otwarcie obrad i powitanie zebranych.

Posiedzenie Rady Pedagogicznej otworzył dyrektor..., witając wszystkich zebranych nauczycieli.

2. Przedstawienie porządku obrad i jego zatwierdzenie (jeżeli porządek obrad był elementem sporu, należy zapisać, czyj to był wniosek, o jaki punkt rozszerzono obrady).

Porządek zebrania odczytany został przez ... i jednogłośnie przyjęty przez zebranych.

3. Odczytanie⁶ i zatwierdzenie protokołu z ostatniej Rady Pedagogicznej z dnia... (ewentualnie wprowadzenie poprawek zgłoszonych przewodniczącemu obrad).

Odczytano (można podać kto) protokół z posiedzenia Rady Pedagogicznej odbytego dnia ..., który jednomyślnie został zatwierdzony przez uczestników posiedzenia.⁷

4. Zapis treści obrad i przyjętych rozstrzygnięć: wnioski, uchwały i oceny kolejno wg punktów porządku.

W tej części protokołu należy zwięźle i przejrzysto opisać przebieg zebrania, trzymając się podanego porządku oraz pamiętać o stosowaniu akapitów; w przypadku przedstawiania przez kogoś informacji z narady, spotkania czy szkolenia wystarczy podać w punktach najważniejsze informacje, bez ich szczegółowego opisywania.⁸

5. Odnotowanie przebiegu zebrania po wyczerpaniu porządku obrad.

6. Zapis końcowy:

Na tym przewodniczący obrad zakończył zebranie (można również podać godzinę zakończenia).

IV. Podpisy

Na zakończenie protokołu pod tekstem po lewej stronie czytelnie podpisuje się protokolant, a na środku przewodniczący zebrania (dyrektor szkoły).⁹

Sekretarzem nie powinna być osoba prowadząca zebranie. Księga protokołów powinna mieć ponumerowane strony. Nie może być w niej dopisków, wklejek i pustych miejsc czy niezaparafowanych poprawek.

Zestawienie kompetencji rady pedagogicznej i przepisów prawa

Poniższe zestawienie ma ułatwić formułowanie uchwał rady pedagogicznej.

Tabela nr 2. Zestawienie przepisów prawa i kompetencji

Kategoria	Kompetencja	Podstawa prawna
Kompetencje stanowiące rady (A)		
A1.	Zatwierdza plan pracy szkoły lub placówki po zaopiniowaniu przez radę szkoły lub placówki.	Art. ¹⁰ 41.1. Uoso ¹¹
A2.	Podejmuje uchwały w sprawie wyników klasyfikacji i promocji uczniów.	Art. 41.2. Uoso
A3.	Podejmuje uchwały w sprawie innowacji i eksperymentów pedagogicznych w szkole lub placówce po zaopiniowaniu ich projektów przez radę szkoły lub placówki.	Art. 41.3. Uoso
A4.	Ustala organizację doskonalenia zawodowego nauczycieli szkoły lub placówki.	Art. 41.4. Uoso
A5.	Podejmuje uchwały w sprawach skreślenia z listy uczniów.	Art. 41.5. Uoso
Dodatkowe zadania rady (B)		
B1.	Ustala, w drodze uchwały, zestaw programów wychowania przedszkolnego, programów nauczania oraz zestawów podręczników obowiązujących w szkole przez kolejne trzy lata.	Art. 22a.2b. i 22.g. Uoso (nowe)
B2.	Przygotowuje projekt statutu szkoły albo jego zmian i przedstawia go do uchwalenia radzie szkoły.	Art. 42.1. Uoso
B3.	Może wystąpić z wnioskiem o odwołanie nauczyciela ze stanowiska dyrektora lub z innego stanowiska kierowniczego w szkole lub placówce.	Art. 42.2. Uoso
B4.	Wyłania dwóch przedstawicieli do komisji konkursowej w celu przeprowadzenia konkursu na stanowisko dyrektora szkoły/nowo zakładanego zespołu szkół.	Art. 36a.5.2a. i Art. 36a.5b. Uoso
B5.	Rozpatruje skierowane do niej wnioski rady szkoły (szczególnie w sprawie organizacji zajęć pozalekcyjnych i nadobowiązkowych).	Art. 50.2.5. Uoso
B6.	Wykonuje zadania rady szkoły w przypadku, gdy rada szkoły nie została utworzona; zatwierdza statut szkoły.	Art. 52.2. Uoso
B7.	Rozpatruje wnioski i opinie rady rodziców dotyczące wszystkich spraw szkoły.	Art. 54.1. Uoso
B8.	Porozumiewa się w sprawie uchwalenia programu wychowawczego i profilaktycznego szkoły z radą rodziców.	Art. 54.2.1a i 1b. Uoso (nowy) § 2.2. Rozporządzenia MEN z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół i Rozporządzenie z dnia 31 stycznia 2002 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych statutów
B9.	Rozpatruje wnioski i opinie samorządu uczniowskiego dotyczące wszystkich spraw szkoły, a szczególnie praw ucznia.	Art. 55.1. Uoso
B10.	Wyraża zgodę na uznanie szkoły za eksperymentalną.	Art. 86. 1b. Uoso
B11.	Ustala warunki sprawdzianu uzdolnień dla kandydatów do oddziałów dwujęzycznych w gimnazjach i liceach ogólnokształcących.	§ 5. ust. 3. i § 8. ust. 2. i 3. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 lutego 2004 r. w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do szkół publicznych
B12.	Wyraża zgodę na egzamin klasyfikacyjny na wniosek ucznia nieklasyfikowanego z powodu nieusprawiedliwionej nieobecności.	§ 17. ust. 3. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych, Art. 41.1.2.

Kategoria	Kompetencja	Podstawa prawna
B13.	Może postanowić o niepromowaniu ucznia do klasy programowo wyższej lub nieukończeniu szkoły przez ucznia, który po raz drugi z rzędu otrzymał ocenę naganną z zachowania.	§ 15.8. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych
B14.	Może postanowić o powtarzaniu klas I–III szkoły podstawowej.	§ 20.9. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych
B15.	Może postanowić o promowaniu ucznia na wniosek rodziców bądź wychowawcy do klasy programowo wyższej w ciągu roku szkolnego.	§ 20. ust. 2. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych
B16.	Może wyrazić zgodę na egzamin poprawkowy z dwóch obowiązkowych zajęć edukacyjnych, począwszy od klasy IV szkoły podstawowej.	§ 21.1. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych
B17.	Może wyrazić zgodę, jeden raz w ciągu danego etapu edukacyjnego, na promocję do klasy programowo wyższej ucznia, który nie zdał egzaminu poprawkowego.	§ 21.10. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych
B18.	Postanawia o ukończeniu szkoły przez ucznia z upośledzeniem umysłowym.	§ 22.3. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych
B19.	Zapoznaje się z programem wizytacji i jej wynikami oraz propozycją wniosków i zaleceń powizytacyjnych.	§ 5. ust. 4.6. i 10. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego
B20.	Zapoznaje się z planem nadzoru pedagogicznego i jego wynikami.	§ 7. ust. 1. i 4. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego
B21.	Zatwierdza jednego kandydata (ucznia) do stypendium Prezesa Rady Ministrów oraz ministra kultury i ochrony dziedzictwa narodowego).	§ 2. ust. 4. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 czerwca 2005 r. w sprawie stypendiów Prezesa Rady Ministrów, ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, Art. 90h
B22.	Przedstawia wniosek o przyznanie uczniowi stypendium ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.	§ 3. ust. 1. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 czerwca 2005 r. w sprawie stypendiów Prezesa Rady Ministrów, ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, Art. 90i
B23.	Decyduje o przyjęciu ucznia gimnazjum do oddziału przysposabiającego do pracy.	§ 8.1. i 2. Rozporządzenia z dnia 31 stycznia 2002 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola...
B24.	Ustala, razem z dyrektorem, dni wolne od pracy w sytuacji, gdy przypadają one między świętami.	§ 5.1. i 2. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 kwietnia 2002 r. w sprawie organizacji roku szkolnego
B25.	Deleguje przedstawiciela rady pedagogicznej do udziału w zespole oceniającym, rozpatrującym odwołanie od oceny nauczyciela.	§ 6.1. i 2. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 2 listopada 2000 r. w sprawie kryteriów i trybu dokonywania oceny pracy nauczyciela, trybu postępowania odwoławczego oraz składu i sposobu powoływania zespołu oceniającego

Kategoria	Kompetencja	Podstawa prawna
Rada pedagogiczna opiniuje (C)		
C1.	Organizację pracy szkoły lub placówki, w tym zwłaszcza tygodniowy rozkład zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych.	Art. 41.2.1. Uoso
C2.	Projekt planu finansowego szkoły lub placówki.	Art. 41.2.2. Uoso
C3.	Wnioski dyrektora o przyznanie nauczycielom odznaczeń, nagród i innych wyróżnień.	Art. 41.2.3. Uoso
C4.	Propozycje dyrektora szkoły lub placówki w sprawach przydziału nauczycielom stałych prac i zajęć w ramach wynagrodzenia zasadniczego oraz dodatkowo płatnych zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.	Art. 41.2.4. Uoso
C5.	Kandydata na stanowisko dyrektora, jeżeli do konkursu nie zgłosi się żaden kandydat albo go nie wyłoniono w wyniku konkursu.	Art. 36a.4. Uoso
C6.	Przedłużenie powierzenia stanowiska dyrektora szkoły.	Art. 36a.9. Uoso
C7.	Decyzje dyrektora o powierzeniu lub odwołaniu ze stanowiska wicedyrektora szkoły.	Art. 37.1. Uoso
C8.	Akt założycielski zespołu szkół.	Art. 62.3. Uoso
C9.	Wniosek o indywidualny program nauki albo tok nauki.	Art. 66.1; § 1. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 19 grudnia 2001 r. w sprawie warunków i trybu udzielania zezwoleń na indywidualny program lub tok nauki oraz organizacji indywidualnego programu lub toku nauki. Dz. U. z dnia 15 stycznia 2002 r. § 2.1. rozporządzenia jw.
C10.	Kandydata do stypendium za tzw. średnią ocen lub osiągnięcia sportowe.	Art. 90g.1.7. Uoso Art. 90g.2. Uoso
C11.	Wysokość stypendium za wyniki w nauce lub osiągnięcia sportowe.	Art. 90.1.10. Uoso
C12.	Przyznanie stypendium za wyniki w nauce lub za osiągnięcia sportowe.	Art. 90.1.11. Uoso
C13.	Dodatkowe zajęcia edukacyjne z puli godzin dyrektorskich.	§ 2. ust. 6. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych
C14.	Organizację tygodnia pracy.	§ 4. ust. 2. Rozporządzenia Ministra Edukacji i Sportu z dnia 18 kwietnia 2002 r. w sprawie organizacji roku szkolnego
C15.	Program nauczania opracowany i włączony do szkolnego zestawu tematów.	§ 24. ust.11. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych

Uchwały

Uchwała to wniosek, który został przyjęty przez głosowanie. Przyjmowanie uchwał powinno przebiegać następująco:

1. Przedstawienie projektu uchwały wraz z załącznikami, np. Plan pracy szkoły.
2. Dyskusja, ewentualne pytania, wnioski.
3. Głosowanie projektu uchwały
 - a) głosy za przyjęciem
 - b) głosy przeciw
 - c) głosy wstrzymujących się.

Przykładowe zestawienie uchwał na radzie przed rozpoczęciem roku szkolnego¹² znajduje się na stronach 24–25.

Podsumowanie

Propozycje zawarte w artykule stanowią oczywiście tylko umowne wzory dokumentów potwierdzających pracę rady pedagogicznej. Każda placówka oświatowa wypracowuje bowiem najczytelniejszą dla siebie dokumentację. Powyższe zestawienie może jednak pełnić rolę małego vademecum dla nauczycieli-protokolantów i dyrektorów szkół. Szczególnie cenne jest zestawienie czynności rady pedagogicznej z przepisami prawa.

Przypisy

¹ Tabela za: J. Pielachowski, *Organizacja i zarządzanie oświatą i szkołą*, Poznań 2000, s. 138–139, uzupełniona o własne propozycje

² I. Dzierzowska, *Rodzaje posiedzeń rady pedagogicznej*, w: Niezbędniku Dyrektora Szkoły, dodatek do „Dyrektora Szkoły” nr 2/2006, s. 12.

³ W oparciu o: J. Pielachowski, *Organizacja i zarządzanie oświatą i szkołą*, Poznań 2000, s. 139–140. (Autor przedstawia wzór plenarnego posiedzenia rady pedagogicznej zamykającej rok szkolny).

⁴ jw., s. 140–141.

⁵ jw., s. 140–141.

⁶ Większość przewodniczących rezygnuje z tego porządku obrad.

⁷ W przypadku zgłoszonych poprawek przewodniczący zebrania odczytuje je, a rada poprzez głosowanie decyduje o ich ewentualnym wprowadzeniu. Jeśli poprawki zostaną przyjęte, to należy je wpisać do protokołu.

⁸ Czasami mniej istotne fakty można pominąć, ale należy to omówić z autorami wystąpienia lub z przewodniczącym zebrania.

⁹ Po prawej stronie mogą, ale nie muszą, podpisać się wszyscy uczestnicy zebrania (rada pedagogiczna).

¹⁰ Ilekroć przywołany jest artykuł (Art.) bez podanej nazwy ustawy, chodzi o ustawę o systemie oświaty.

¹¹ Przypomnienie – skrót oznacza: *Ustawa o systemie oświaty z 7 września 1991 r. z późniejszymi zmianami*.

¹² Za: Materiały dodatkowe do „Dyrektora szkoły” nr 2/2006 (płyta CD)

Uchwała nr ...

Rady Pedagogicznej ... (nazwa szkoły)

w ... (adres szkoły) z dnia ...

w sprawie zatwierdzenia planu pracy szkoły na rok szkolny ...

Na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572, ze zm.)

Rada Pedagogiczna uchwala, co następuje:

§ 1

Zatwierdza się plan pracy szkoły na rok ... stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się dyrektorowi szkoły.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 września ... roku.

Podpis Przewodniczącego Rady Pedagogicznej

Uchwała nr ...

Rady Pedagogicznej ... (nazwa szkoły)

w ... (adres szkoły) z dnia ...

w sprawie wyników klasyfikacji i promocji uczniów za rok szkolny ...

Na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572, ze zm.)

Rada Pedagogiczna postanawia:

§ 1

Zatwierdzić wyniki klasyfikacji i promocji uczniów szkoły zgodnie z wykazem stanowiącym załącznik do uchwały, zawierającym wyniki egzaminów klasyfikacyjnych i poprawkowych.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się dyrektorowi szkoły.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Podpis Przewodniczącego Rady Pedagogicznej

Uchwała nr ...

Rady Pedagogicznej ... (nazwa szkoły)

w ... (adres szkoły) z dnia ...

w sprawie organizacji doskonalenia zawodowego nauczycieli

Na podstawie art. 41 ust.1 pkt 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572, ze zm.)

Rada Pedagogiczna uchwala, co następuje:

§ 1

Zatwierdza się plan doskonalenia nauczycieli na rok szkolny ..., stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się dyrektorowi szkoły.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 września ... roku.

Podpis Przewodniczącego Rady Pedagogicznej

Uchwała nr ...

Rady Pedagogicznej ... (nazwa szkoły)

w ... (adres szkoły) z dnia ...

w sprawie przyjęcia programu wychowawczego szkoły wraz z programem profilaktyki

Na podstawie § 54.2.1 a) i b) Ustawy z dnia 11 kwietnia 2007 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw; § 2.2. Rozporządzenia MEN z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół i Rozporządzenia z dnia 31 stycznia 2002 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół Rada Pedagogiczna uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się do realizacji w roku szkolnym ... program wychowawczy szkoły wraz z programem profilaktyki, zatwierdzony przez Radę Rodziców, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się dyrektorowi szkoły.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 września ... roku.

Podpis Przewodniczącego Rady Pedagogicznej

Uchwała nr ...

Rady Pedagogicznej ... (nazwa szkoły)

w ... (adres szkoły) z dnia ...

w sprawie opinii dotyczącej organizacji pracy szkoły

Na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572, ze zm.) Rada Pedagogiczna uchwala, co następuje:

§ 1

Rada Pedagogiczna wyraża pozytywną/negatywną opinię na temat organizacji pracy szkoły w roku szkolnym ..., w tym tygodniowego rozkładu zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się dyrektorowi szkoły.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Podpis Przewodniczącego Rady Pedagogicznej

Uchwała nr ...

Rady Pedagogicznej ... (nazwa szkoły)

w ... (adres szkoły) z dnia ...

w sprawie opinii dotyczącej przydziału zadań nauczycielom

Na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572, ze zm.) Rada Pedagogiczna uchwala, co następuje:

§ 1

Rada Pedagogiczna wyraża pozytywną/negatywną opinię na temat projektu przydziału zadań nauczycielom, zgodnie z zapisem w załączniku do uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się dyrektorowi szkoły.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 września ... r.

Podpis Przewodniczącego Rady Pedagogicznej

Uchwała nr ...

Rady Pedagogicznej ... (nazwa szkoły)

w ... (adres szkoły) z dnia ...

w sprawie opinii projektu finansowego szkoły

Na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572, ze zm.) Rada Pedagogiczna uchwala, co następuje:

§ 1

Rada Pedagogiczna wyraża pozytywną/negatywną opinię na temat planu finansowego szkoły, stanowiącego załącznik do uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się dyrektorowi szkoły.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 września ... roku.

Podpis Przewodniczącego Rady Pedagogicznej

Uchwała nr ...

Rady Pedagogicznej ... (nazwa szkoły)

w ... (adres szkoły) z dnia ...

w sprawie opinii na temat wprowadzenia dodatkowych zajęć edukacyjnych do szkolnego planu nauczania

Na podstawie § 2 ust. 6. rozporządzenia MENiS z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. nr 15, poz. 142, ze zm.) Rada Pedagogiczna uchwala, co następuje:

§ 1

Rada Pedagogiczna wyraża pozytywną/negatywną opinię na temat planu wprowadzenia dodatkowych zajęć edukacyjnych do szkolnego planu nauczania, zgodnie z ich wykazem zawartym w załączniku.

§ 2

Programy nauczania dodatkowych zajęć edukacyjnych zostają włączone do szkolnego zestawu programów nauczania.

§ 3

Dodatkowe zajęcia edukacyjne będą realizowane z godzin do dyspozycji dyrektora szkoły.

§ 4

Wykonanie uchwały powierza się dyrektorowi szkoły.

§ 5

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 września ... r.

Podpis Przewodniczącego Rady Pedagogicznej

System badania potrzeb doskonaleniowych nauczycieli

Mirosław Krężel

Centrum Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie

Koniec mijającego i początek nowego roku szkolnego jest czasem, w którym zarówno nauczyciele, jak i dyrektorzy szkół i placówek oświatowych planują różnego rodzaju przedsięwzięcia edukacyjne, jakie mają zostać zrealizowane w nowym roku szkolnym. Czas ten powinien także służyć refleksji nad tym, co udało się dotychczas osiągnąć w szkole/placówce, a co powinno się zmienić w realizowanych działaniach, w kontekście rozwoju własnego i jakościowego rozwoju placówki.

Niestety, nauczyciele i dyrektorzy często ograniczają się w tym względzie jedynie do wyliczenia (w wywiadach lub ankietach) zewnętrznych szkoleń, w których brali udział, oraz tych, którymi są zainteresowani. Zebranie informacji tego typu nie ma nic wspólnego z rzeczywistym określaniem potrzeb rozwojowych szkoły i wynikających z nich potrzeb doskonaleniowych zatrudnionych w niej nauczycieli. Konsekwencją takiego stanu rzeczy jest, z jednej strony, mała frekwencja nauczycieli na wybranych przez siebie lub dyrektora placówki (czasem dość przypadkowo) formach doskonalenia, z drugiej zaś, pojawiające się opinie o nieinteresującej ofercie doskonaleniowej dla nauczycieli.

Tę niekorzystną sytuację można zmienić poprzez opracowanie i wdrożenie systemu badania potrzeb doskonaleniowych nauczycieli, a także wypracowanie modelu ścisłej współpracy pomiędzy dyrektorami, organami prowadzącymi szkołę/placówkę i nadzoru pedagogicznego oraz instytucjami szkoleniowymi – z wiodącą rolą wojewódzkiej placówki doskonalenia, której jednym z zadań statutowych jest „opracowywa-

nie, we współpracy z organami sprawującymi nadzór pedagogiczny, priorytetów doskonalenia zawodowego nauczycieli w województwie” (Rozporządzenie MENiS w sprawie warunków i trybu tworzenia, przekształcania i likwidowania oraz organizacji i sposobu działania placówek doskonalenia nauczycieli...).

Pierwszym etapem tworzenia takiego systemu powinna być pogłębiona refleksja grona pedagogicznego nad efektywnością realizowanych w szkole działań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, oparta na przedstawionej przez dyrektora – pod koniec roku szkolnego – informacji z prowadzonego nadzoru pedagogicznego. Informacja ta, uzupełniona o analizę wyników egzaminu (sprawdzianu) zewnętrznego oraz wnioski z badań wewnątrzszkolnych, ze szczególnym uwzględnieniem realizowanej w szkole ewaluacji – rozumianej jako badanie skuteczności i efektywności prowadzonych działań – powinna stanowić podstawę określenia mocnych i słabych stron szkoły i sformułowania jej potrzeb rozwojowych. Tak więc punktem wyjścia w ustalaniu potrzeb doskonaleniowych nauczycieli na poziomie szkoły winny być:

- 1) precyzyjnie zdiagnozowane i określone potrzeby rozwojowe szkoły;
- 2) opinie nauczycieli w zakresie zmian w pracy własnej i w poszczególnych obszarach pracy szkoły;
- 3) wnioski dyrektora dotyczące funkcjonowania szkoły.

Zgromadzone informacje, w zależności od rodzaju placówki edukacyjnej, mogą (a w zdecydowanej większości powinny) być uzupełnione o opinie pozostałych członków społeczności szkolnej (uczniów, rodziców, pracowników obsługi i administracji), co prawda nie dotyczących wprost potrzeb doskonaleniowych nauczycieli, lecz w zakresie kształcenia i wspomagania rozwoju uczniów oraz potrzeb zmian.

Na przykład stwierdzenie, w oparciu o zgromadzony materiał empiryczny, że w szkole występują problemy z komunikacją pomiędzy nauczycielami a uczniami, powinno skutkować sformułowaniem wniosku o konieczności poprawy przepływu informacji między tymi grupami społecznymi i konieczności doskonalenia nauczycieli (a może i uczniów) w omawianym obszarze, niezależnie od tego, czy nauczyciele będą dostrzegać potrzebę doskonalenia w zakresie komunikacji społecznej. Ten przykład obrazuje niezwykle istotną kwestię odróżniania potrzeb deklarowanych od potrzeb rzeczywistych.

Ostatnią podstawą formułowania potrzeb doskonaleniowych nauczycieli na poziomie szkoły jest ocena jej funkcjonowania, w tym pracy poszczególnych nauczycieli, dokonana przez jej dyrektora. Prowadząc nadzór pedagogiczny – gromadząc informacje o pracy nauczycieli, realizując hospitacje i koordynując bądź wykonując wewnątrzszkolne badania – dyrektor powinien uzyskać niezbędne dane do dokonania pogłębionej oceny szkoły zarówno w wymiarze instytucjonalnym (potrzeby rozwojowe placówki), jak i pracy poszczególnych nauczycieli (potrzeby doskonaleniowe nauczycieli). Określając potrzeby szkoleniowe rady pedagogicznej, a także indywidualne potrzeby doskonaleniowe nauczycieli, dyrektor powinien wziąć pod uwagę jednak nie tylko sytuację dydaktyczną i opiekuńczo-wychowawczą swojej placówki, lecz także wspomniane wcześniej priorytety edukacyjne i opinie bądź zalecenia organów: prowadzącego i nadzoru.

Drugim poziomem formułowania potrzeb doskonaleniowych nauczycieli jest środowisko, w którym funkcjonuje szkoła. Środowisko lokalne posiada bowiem określone oczekiwania wobec „swojej” szkoły jako instytucji, a także wobec konkretnych nauczycieli. Oczekiwania takie mogą dotyczyć zarówno sfery kształcenia, jak i wsparcia (opiekuńczego, wychowawczego) uczniów, ich rodziców, ale też – co jest coraz bardziej powszechne w najnowszych programach profilaktycznych – całego środowiska lokalnego. Oczekiwania mogą być formułowane przez przedstawicieli lokalnego samorządu, instytucji współpracujących ze szkołą, organizacji i stowarzyszeń użytku publicznego, jak i nieformalnych grup społecznych. Organ prowadzący szkołę powinien zbierać i konkretyzować te oczekiwania, aby na ich podstawie określać potrzeby doskonalenia nauczycieli.

ustalania jest zarówno ocena funkcjonowania systemu edukacji w Polsce, konieczność jej dostosowywania do wymogów europejskich, jak i wypracowana przez rządzącą formację polityczną koncepcja reformy oświaty.

W tym momencie należałoby poruszyć kolejną, wymagającą pogłębionej refleksji, kwestię: jaki jest związek np. pomiędzy formułowaniem priorytetów edukacyjnych (a więc kreowaniem potrzeb) a realnie występującymi potrzebami doskonalenia zawodowego nauczycieli? W prezentowanej w niniejszym artykule koncepcji zakłada się zarówno wewnętrzne źródła określania potrzeb doskonaleniowych nauczycieli (wynikające z ich samooceny i autoewaluacji), jak i źródła zewnętrzne, do których zaliczyć można także oczekiwania ministra lub kuratora oświaty, formułowane pod postacią priorytetów edukacyjnych. Priorytety te z kolei generują

komunikacyjne. Wyniki tych badań, wskazując na określone braki w kompetencjach nauczycieli, przekładają się wprost na ich potrzeby doskonaleniowe.

Podsumowując: aby możliwe było efektywne badanie potrzeb doskonaleniowych nauczycieli, konieczne jest zbudowanie systemu ich diagnozowania. Podejmowane w szkołach działania diagnostyczne ograniczają się bowiem zazwyczaj do zbierania (w oparciu o różnej wartości narzędzia i procedury badawcze) informacji, które ze względu na niską reprezentatywność prób badawczych i błędy metodologiczne prowadzonych diagnoz ograniczają bądź uniemożliwiają sformułowanie wniosków. Ponadto w prowadzonych diagnozach zazwyczaj jedynie nauczyciele są proszeni o dokonanie wyboru tematyki i formy szkoleń, pomijane zaś są rzeczywiste potrzeby rozwojowe nauczycieli i szkoły. Podobna sytuacja występuje w przypadku badania potrzeb doskonaleniowych nauczycieli, prowadzonych na pozostałych poziomach. Również i w tych diagnozach głównie zbiera się deklaracje nauczycieli dotyczące preferowanych przez nich tematów i form doskonalenia.

Budowanie systemu badania potrzeb nauczycieli w zakresie doskonalenia powinno się rozpocząć od określenia jego elementów składowych oraz relacji (powiązań) pomiędzy nimi. Przy czym najważniejszą kwestią jest tu przepływ informacji między wszystkimi elementami systemu i koordynacja podejmowanych w jego obrębie działań. Ze względu na statutowe zadania rolę koordynatora winna pełnić wojewódzka placówka doskonalenia. Powinna ona gromadzić zbierane na poszczególnych poziomach informacje dotyczące potrzeb rozwojowych szkół i nauczycieli, a zwłaszcza wynikające z nich potrzeby doskonaleniowe. Uzyskiwane dane powinny służyć z jednej strony planowaniu pracy dydaktycznej i opiekuńczo-wychowawczej oraz wewnątrzszkolnemu doskonaleniu w konkretnej szkole, z drugiej – pozyskiwaniu niezbędnych danych empirycznych umożliwiających dokonywanie uogólnień dotyczących potrzeb doskonaleniowych nauczycieli na poziomie gminy, powiatu czy województwa. Projektowane na tych poziomach szkolenia będą bardziej efektywne (i mniej kosztowne) niż realizowane dotychczas. ■

Budowanie systemu badania potrzeb nauczycieli w zakresie doskonalenia powinno się rozpocząć od określenia jego elementów składowych oraz relacji (powiązań) pomiędzy nimi. Przy czym najważniejszą kwestią jest tu przepływ informacji między wszystkimi elementami systemu i koordynacja podejmowanych w jego obrębie działań.

Kolejnym poziomem, łączącym oczekiwania środowiska lokalnego ze standardami ogólnopolskimi, a nawet europejskimi, jest poziom nadzoru pedagogicznego. Wizytatorzy-opiekunowie, ale też uważni obserwatorzy pracy szkoły, biorąc pod uwagę kontekst kulturowy i społeczny oraz lokalne realia jej funkcjonowania, mają jednocześnie na względzie oczekiwania ogólnospołeczne wobec placówek edukacyjnych. Systemowa wiedza i możliwość porównywania pracy szkół i nauczycieli, z jednoczesnym uwzględnianiem lokalnej i instytucjonalnej specyfiki placówki, umożliwia wizytatorom szczegółowe i dokładne określenie potrzeb rozwojowych szkoły i doskonaleniowych za trudnionych w niej nauczycieli.

Następnym poziomem określania potrzeb w zakresie doskonalenia zawodowego nauczycieli jest poziom centralny, na którym formułowane są ministerialne i wynikające z nich kuratorskie priorytety edukacyjne. Podstawą ich

potrzeby doskonaleniowe nauczycieli. Niezależnie bowiem od indywidualnych preferencji nauczyciela ogłoszony przez ministra priorytet edukacyjny nakłada na niego obowiązek podjęcia określonych działań, do realizacji których niezbędne może być wcześniejsze uzupełnienie wiedzy i doskonalenie umiejętności. Czasem wystarczy w tym celu praca własna, czasem udział w doskonaleniu wewnątrzszkolnym, ale w wielu przypadkach konieczny może się okazać udział w szkoleniu zewnętrznym.

Postrzeganie w ten sposób potrzeb doskonaleniowych nauczycieli pozwala na dostrzeżenie kolejnego poziomu ich formułowania. Są nim prowadzone w kraju, regionie lub środowisku lokalnym badania empiryczne. Mogą one dotyczyć ogółu (prowadzone najczęściej na wyższych uczelniach) lub wybranych obszarów kompetencji zawodowych nauczycieli, np. kompetencje w zakresie wykorzystywania przez nauczycieli technologii informacyjnej, kompetencje

Planowanie pracy w bibliotece szkolnej

Barbara Keller, Halina Kwiatkowska

Centrum Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie

Wojewódzka Biblioteka Pedagogiczna

Biblioteka szkolna do prawidłowego, zgodnego z jej przeznaczeniem, funkcjonowania potrzebuje kierownictwa ogarniającego szersze perspektywy. Korzysta na przewodnictwie, które, polegając na znajomości prawa oświatowego i bibliotecznego oraz analizując dokumentację dotyczącą planowania pracy szkoły i biblioteki z lat poprzednich, potrafi nadać współpracy szkoły z biblioteką właściwy charakter.

Z biblioteki szkolnej, stanowiącej źródło wiedzy i informacji zasilające placówkę, korzystają nauczyciele i uczniowie. Nauczyciele poszukują tu przede wszystkim narzędzi, by móc jak najskuteczniej i zgodnie z duchem czasu i reformy oddziaływać na młode pokolenie, na którego nowe pomysły czeka kultura tzw. społeczeństwa informacyjnego. Uczniowie chętnie zostaną pełnoprawnymi uczestnikami tej kultury, trzeba im tylko dostarczyć silnej ku temu motywacji.

Jak wiadomo, chociażby z „Traktatu o dobrej robocie” T. Kotarbińskiego, wszelka praca wymaga organizacji, dzięki której można osiągnąć cel bez marnowania po drodze potencjału środków do niego wiodących.

Biblioteka szkolna do prawidłowego, zgodnego z jej przeznaczeniem, funkcjonowania potrzebuje kierownictwa ogarniającego szersze perspektywy. Korzysta na przewodnictwie, które, polegając na znajomości prawa oświatowego i bibliotecznego oraz analizując dokumentację dotyczącą planowania pracy szkoły i biblioteki z lat poprzednich, potrafi nadać współpracy szkoły z biblioteką właściwy charakter. Nie tracąc niczego z wizji przyszłości biblioteki w szkole, umie przekonać współpracowników do zinternalizowania tej wizji i traktowania jej jak własnej misji do spełnienia.

Plan pracy biblioteki dobrze jest skonsultować nie tylko z dyrekcją szkoły i całym personelem bibliotecznym. Użytkownicy biblioteki także mogą mieć coś do zaproponowania. Pozwolić im dojść do głosu, to zadbać o próbę zadzierzgnięcia stosownych więzi między szkołą, biblioteką i użytkownikami. Biblioteka umocni wówczas swoje poczucie przydatności i przynależności, a szkoła automatycznie doświadczy zadowolenia z jakości usług świadczonych przez bibliotekę.

Biblioteka co roku w poszczególnych obszarach swojej pracy wykonuje czynności charakterystyczne dla funkcji, jaką spełnia. W planie pracy nie wystarczy je po prostu wypunktować; z góry bowiem wiadomo, że zbiory są powiększane i redukowane pod kątem ich użyteczności. W planie potrzebne jest uszczegółowienie zmian, jakim w danym roku szkolnym ma ulec katalog czy kartoteka. Działaniom pedagogicznym, mającym na celu utrzymanie zainteresowania książką w kolejnych latach szkolnych, będą towarzyszyły coraz to inne imprezy i przedsięwzięcia. To, co najważniejsze, czyli „po co tu jestem”, nie zmienia się. Niemniej plany szczegółowe, dotyczące np. wyciągnięcia z zapaści czytelniczej klasy Vc, będą objęte troską wyrażającą się w sposobach, terminach realizacji oraz odpowiednio dobranych odpowiedzialnych.

Ogólne zasady ustalania priorytetów podaje Elżbieta Wójcicka w 11. numerze „Biblioteki w Szkole” z 2004 roku. Zadania dzieli na odpowiadające kolejno słowom: „muszę”, „powinienem”, „chcę”. To, co „muszę”, wymaga natychmiastowej realizacji, gdyż stanowi bazę, na którą czeka nadbudowa. Przy „powinienem” można sobie pozwolić na dłuższe zastanowienie i zastosowanie strategii. Do „chcę” dochodzimy, kiedy już wszystko niezbędne zostało zrobione i można dać ujście inklinacjom tudzież predyspozycjom personelu.

Autorka przywołanego wyżej, nie bez racji, artykułu przypomina także zasadę Eisenhowera, wedle której należałoby się skoncentrować przede wszystkim na tym, co najtrudniejsze, gwoli ekonomicznego podejścia do wydatkowanej energii. Radzi również, aby plan nie był zbyt sztywny, gdyż grozi to brakiem czasu na wykonanie czynności podyktowanych nagłą potrzebą lub na korekcję podjętych zobowiązań, które po głębszym namyśle czy też wskutek jakichś nieprzewidzianych okoliczności zostaną uznane za zbędne lub wymagające zmiany.

Forma omawianego planu winna być zaprojektowana tak, aby treści w niej zawarte przekładały się na konkretne i wymierne czynności. Na ogół dobrze się tu sprawdza tabela, której rubryki, obejmujące cele ogólne i zadania końcowe, korespondują ze sposobami realizacji i terminami powierzonymi odpowiedzialnym wykonawcom.

Roczny plan pracy powinien określać: obszary działań, cele, zadania do wykonania, działania prowadzące do realizacji celów (sposoby realizacji zadań), terminy realizacji, odpowiedzialnych za wykonanie, uwagi dotyczące realizacji (niezbędne do realizacji środki, wprowadzone zmiany, miejsca realizacji, ewaluacja itp.). Plan winien być dostosowany do wymogów reformy, a cele zgodne z wizją szkoły i biblioteki, natomiast wybrane zadania z kierunkiem rozwoju bibliotek.

Proponuje się, aby prace wykonywane w bibliotece sklasyfikować w czterech obszarach. Ponieważ nie sposób wymienić tu wszystkie prowadzone przez bibliotekę formy działalności, poniżej zaprezentowane zostaną te najważniejsze i najczęściej stosowane (formy realizacji zadań w obszarach *Organizacja i zarządzanie* oraz *Współpraca*

ze środowiskiem nie będą omawiane, ponieważ sposoby realizacji w tych zakresach znane są wszystkim bibliotekarzom i są uzależnione od typu szkoły oraz podejmowanej działalności).

I. Organizacja i zarządzanie

Cele:

- Efektywne zarządzanie biblioteką i czasem pracy.
- Doskonalenie pracy i procesów bibliotecznych gwarantujących zaspokojenie potrzeb użytkowników.

Zadania:

- Planowanie, statystyka, sprawozdawczość.
- Gromadzenie, opracowanie, selekcja, konserwacja zbiorów.
- Prace administracyjne i techniczne.
- Badanie jakości pracy; modyfikacje, zmiany.

II. Działalność informacyjna i dydaktyczno-wychowawcza

Cele:

- Przygotowanie uczniów do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie wiedzy poprzez organizację biblioteki i jej zbiorów.
- Prowadzenie działalności informacyjnej oraz wspomaganie realizacji programów nauczania i wychowania, edukacji kulturalnej, informacyjnej i medialnej oraz samokształcenia i wszechstronnego rozwoju użytkownika.

Zadania:

- Tworzenie przyjaznych warunków do zdobywania informacji oraz rozwijania zainteresowań i uzdolnień.

Środki, metody, formy, sposoby realizacji:

- Organizacja pomieszczeń i wyposażenia: wypożyczalni z wolnym dostępem do zbiorów; czytelnicy z dostępem do Internetu i multimedialnych, wyposażonej w sprzęt szkoleniowy, techniczny.
- Rozbudowa księgozbioru podręcznego i wyodrębnienie: czasopism i literatury metodycznej dla nauczycieli, programów multimedialnych, dzienników normatywnych i innych dokumentów ukierunkowujących pracę szkoły i biblioteki, regionalizmów, zbiorów traktujących o Unii Europejskiej.
- Prowadzenie działalności informacyjnej, tworzenie nowoczesnego warsztatu informacyjnego: tworzenie, rozbudowa katalogów kartkowych i komputerowych, tworzenie, rozbudowa

kartotek zagadnieniowych, zestawień tematycznych, tworzenie własnych komputerowych baz danych (np. specjalistyczne serwisy internetowe dla potrzeb edukacji, wykazy przydatnych stron www), tworzenie kartotek tekstowych, stworzenie i stała aktualizacja kącika nowości wydawniczych, prowadzenie prac edytorskich (redagowanie biuletynu informacyjnego, gazetki, informatorów o zbiorach i prowadzonej działalności, redakcja stron internetowych biblioteki, marketing usług, organizacja wystaw, opracowywanie scenariuszy i organizacja spotkań autorskich, imprez bibliotecznych, konkursów.

- Rozpoznawanie zainteresowań, uzdolnień, potrzeb i oczekiwań użytkowników poprzez tworzenie narzędzi badawczych; prowadzenie badań oczekiwań, potrzeb; diagnozowanie obecnego stopnia zaspokojenia potrzeb; analizę czytelnictwa; analizę wyników badań; projektowanie zmian i wprowadzanie nowych rozwiązań.
- Przygotowanie do samodzielnego, krytycznego wykorzystywania informacji z różnorodnych źródeł, rozwijanie zainteresowań, uzdolnień poprzez udostępnianie zbiorów, prowadzenie lub współprowadzenie zajęć edukacyjnych przygotowujących do aktywnego korzystania z dorobku myśli ludzkiej; udzielanie porad bibliotecznych, bibliograficznych, tekstowych; prowadzenie indywidualnych lub grupowych zajęć instruktażowych w zakresie korzystania ze zbiorów, warsztatu informacyjnego biblioteki oraz wyszukiwania, selekcji i przetwarzania informacji; organizację wycieczek do ośrodków kultury i nauki; przygotowywanie uroczystości, targów projektów edukacyjnych, organizację spotkań literackich itp.; organizację i prowadzenie zajęć pozalekcyjnych (np. warsztatów teatralnych, biblioterapeutycznych, szybkiego czytania, notowania, uczenia się i zapamiętywania); organizację pracy zespołu asystentów bibliotecznych, włączanie uczniów do pracy na rzecz szkoły i biblioteki.

III. Współpraca ze środowiskiem

Cel:

- Kierowanie wizerunkiem biblioteki otwartej na potrzeby środowiska i

czynnie uczestniczącej w życiu szkoły i środowiska.

Zadania:

- Współpraca z organami szkoły oraz zespołami i organizacjami szkolnymi
- Współpraca ze środowiskiem pozaszkolnym.

IV. Kształcenie ustawiczne

Cel:

- Podnoszenie kwalifikacji, doskonalenie warsztatu pracy nauczyciela oraz służyć ustawicznemu kształceniu nauczycieli.

Zadania:

- Udział w różnorodnych formach do kształcenia i podnoszenia kwalifikacji.

Organizacja lub prowadzenie działalności edukacyjnej dla nauczycieli. Tworzenie baz danych dla nauczycieli. Środki, metody, formy, sposoby realizacji:

- Podnoszenie własnych kwalifikacji i doskonalenie warsztatu pracy (na studiach, kursach, warsztatach itp.).
- Wymiana doświadczeń (konferencje, lekcje otwarte, studiowanie literatury, własne publikacje, mierzenie jakości pracy, doskonalenie form i metod pracy).
- Przygotowywanie materiałów źródłowych na zajęcia.
- Tworzenie baz danych dla nauczycieli: komputerowych baz danych, kartoteki awansu zawodowego, banku informacji (konspekty, scenariusze, teksty do wykorzystania), wykazy aktów normatywnych dotyczących oświaty, kartoteka dokumentów szkoły (wizja, misja, statut, plan pracy, regulamin ucznia itp.).

Wszystko to razem zmierza do konkluzji, że tak zamierzenia, jak i ich realizacja – ujęte w planie pracy biblioteki szkolnej – mają służyć dobrze pojętemu rozwojowi tej biblioteki, szkoły, a także całej oświaty.

Bibliografia

- Andrzejewska J.: *Planowanie pracy [w:] Bibliotekarstwo szkolne. Teoria i praktyka. T. II. Praca pedagogiczna biblioteki*, Warszawa 1996, s. 173–175.
- Saniewska D.: *Plan pracy [w:] Vademe-cum nauczyciela bibliotekarza*, Warszawa 2003, s. 109–112.
- Wójcicka E.: *Planowanie pracy krok po kroku*, Biblioteka w Szkole 2004 nr 11, s. 2–5. ■

W zaczarowanym świecie baśni

VII Ogólnopolski Przegląd Teatrów Dzieci i Młodzieży z Wadą Słuchu

Aneta Żemojtel

Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Słabo Słyszących
im. Juliana Tuwima w Szczecinie

Bajki i baśnie to nieodłączny składnik atmosfery dzieciństwa; cudowny, fantastyczny świat, w którym elementy realne łączą się harmonijnie z nierealnymi, a straszne przygody szlachetnego bohatera znajdują szczęśliwe rozwiązanie. Do takiego świata tęsknimy, przytłoczeni problemami codzienności. Kto z nas nie pamięta baśni czytanych czy opowiadanych nam w dzieciństwie? Kto z nas nie pamięta tych niezapomnianych spotkań z magicznymi postaciami, tych podróży oczyma wyobraźni ku miejscom, jakich w realnym świecie nie dane byłoby nam zwiedzić? A przecież każda baśń to inna wyprawa, inne osoby, na swój sposób cudowne i jedyne w swoim rodzaju. Odwieczna walka dobra ze złem, przenikanie się świata czarów i magii z codziennością – to wszystko stanowi świat bajek, baśni i legend, świat beztrudnych lat dzieciństwa. *Baśń to elementarz, z którego dziecko uczy się czytać we własnym umyśle, elementarz napisany w języku obrazów. Jest to jedyny język, dzięki któremu możemy zrozumieć siebie i innych, zanim dojrzejemy intelektualnie.* Tak o znaczeniu baśni w życiu dziecka mówi Bruno Bettelheim w książce: „Cudowne i pożyteczne. O znaczeniu i wartościach baśni”. Baśnie, podania, legendy mówią w przystępny sposób o podniosłych sprawach, o sensie życia, pomagają rozstrzygać dylematy moralne. Niejednokrotnie ukazują sposoby radzenia sobie w trudnych sytuacjach, ułatwiają poznanie siebie i własnych uczuć. Pomagają poczuć, poznać i oswoić ukryte lęki. Uczą, że w stawianiu czoła przeciwnościom losu siła fizyczna nie jest aż tak ważna jak samozaparcie, cierpliwość, wytrwa-

łość, pokonywanie własnych słabości, i że właśnie te cechy warto w sobie odkrywać, rozwijać i pielęgnować. Świat baśni jest prosty i zrozumiały, w odcieniach czerni i bieli. Świat baśni nie zna koloru szarości; jasno rysuje granicę między dobrem i złem. Nie ma narodu i kraju, który nie miałby własnych bajek, baśni czy legend. Przenikanie do tej zaczarowanej krainy odgrywa ważną rolę w procesie nabywania zrozumienia i poszanowania dla innych, uczy tolerancji.

We wspaniały świat magii i niezwykłych przygód, radości i wzruszeń udali się uczestnicy Ogólnopolskiego Przeglądu Teatrów Dzieci i Młodzieży z Wadą Słuchu. 28 kwietnia br., po raz ostatni w obecnej siedzibie Teatru Lalek „Pleciuga”, zainaugurowano siódmą już edycję przeglądu, która odbyła się pod hasłem „Baśnie różnych narodów”.

Uczestników Przeglądu przywitała Anna Twardochleb, dyrektor Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Słabo Słyszących im. Juliana Tuwima w Szczecinie, a uroczystego otwarcia dokonał zastępca Prezydenta Miasta Szczecina Tomasz Jarmoliński. Młodzi wielbiciele teatralnego rzemiosła zjechali z całej Polski, by zebrać żniwo wielomiesięcznych przygotowań, trudu włożonego w pracę nad tekstem i naukę roli. Pełni młodzieńczego zapału i entuzjazmu, z odrobiną tremy oczekiwali na podniesienie kurtyny. Publiczność do baśniowej krainy wprowadzały dwie Bajkowe Wróżki – Sylwia Kubowicz i Kamila Kurzydłowska, nauczycielki z OSW dla Dzieci Słabo Słyszących w Szczecinie. W ciekawy i zabawny sposób wypełniały czas antraktów, wprowadzając w klimat przedstawień, bawiąc widownię rozlicznymi konkursami. Inscenizacje z tekstem na język migowy tłumaczyły Milena Jakubowska, także z Ośrodka, oraz Maja Kamińska-Kołota z Polskiego Związku Głuchych.

Jako pierwszy aktorskim kunsztem popisał się zespół BAJKOLUDKI z Instytutu Głuchoniemych w Warszawie; najmłodszy uczestnik tegorocznego Przeglądu zaprezentowali współczesną interpretację baśni „O rybaku i złotej rybce”. Na motywach jednej z baśni Hansa Christiana Andersena powstał scenariusz spektaklu pt.: „Pewna wiadomość” przygotowanego przez grupę teatralną SAMOGŁOSKA z Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 6 w Gdyni. Niezwykłą opowieść o triumfie miłości nad złem w baśni „Piękna i Bestia”

Zespół teatralny Gest w przedstawieniu „Ranira ze Słonego Jeziora”

przedstawił zespół MIM-O-TO z Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Słabo Słyszących i niesłyszących w Kielcach. Powrót do przeszłości i przeniesienie się myślami do świata niepowtarzalnej atmosfery cygańskiej zabawy w przedstawieniu „Cygańska zupa” zgotowała publiczności grupa PETRUS, reprezentująca Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 5 w Krakowie. Zespół teatralny WZLOT ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Rydzynie, za sprawą przedstawienia pt. „Woda życia”, przybliżył widzom świat japońskich baśni, zamieszkiwany przez wielkich bohaterów, zwierzęta, bóstwa oraz duchy. Zespół teatralny CICHO-SZA ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wycho-

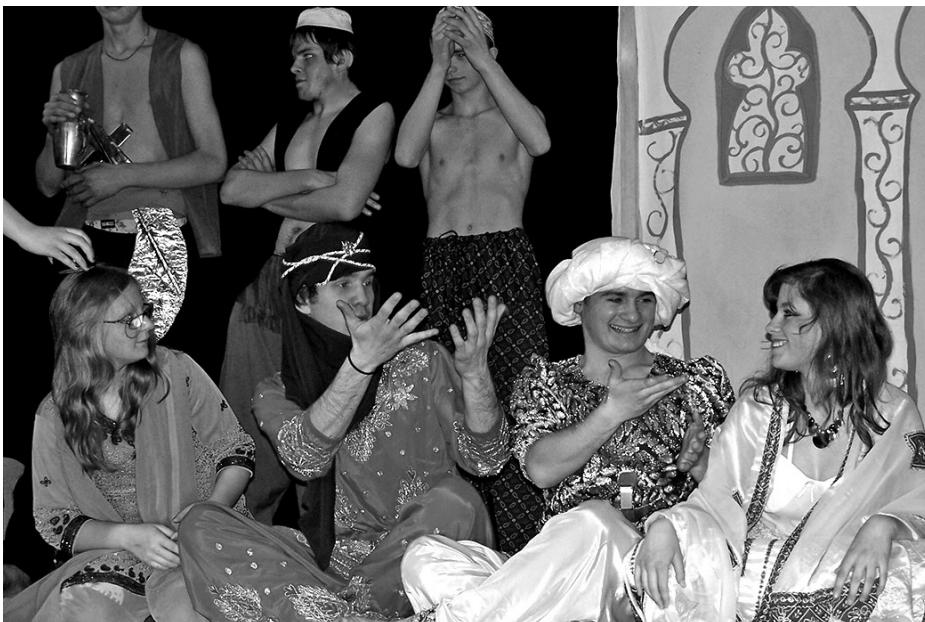
baśni „Śmierć kuma”. Zespół teatralny GEST ze szczecińskiego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci niesłyszących im. H.Ch. Andersena zaprezentował baśń pt. „Ranira ze Słonego Jeziora”. Formacja POKEMONY z Ośrodka dla Dzieci z Wadami Słuchu i Mowy z Żar wystąpiła w przedstawieniu pt. „Szewczyk Dratewka i Smok z Wawelu”. Na motywach baśni „Stara latarnia” H.Ch. Andersena powstał scenariusz przedstawienia pt. „Światelko w tunelu”; zaprezentowali je aktorzy mimowie z zespołu PIĘTASZKI z Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Długopolu Zdroju. Jako ostatni w konkursowe szranki stanął TEATR ZMYŚLÓW z Zespołu Szkół Specjalnych nr 42 dla Uczniów

zespół CICHO-SZA z Lublińca. Jury przyznało także wyróżnienia za indywidualną grę aktorską. Tytuł najlepszej aktorki, za brawurowo odegraną rolę rybaka w sztuce „O rybaku i złotej rybce – historia prawdziwa”, trafił do rąk Anny Salwy, uczennicy OSW dla Dzieci Słabo Słyszących im. Juliana Tuwima w Szczecinie; najlepszym aktorem mimem został Adrian Zawisza z zespołu PIĘTASZKI z SOSW w Długopolu Zdroju. Adrian zagrał jedną z głównych ról w przedstawieniu „Światelko w tunelu”, które otrzymało nagrodę publiczności. Wszyscy uczestnicy tradycyjnie otrzymali pamiątkowe medale i upominki. Uczestnikom Przeglądu nagrody wręczał dyrektor Wydziału Kultury Urzędu Miasta Szczecina Sławomir Szafranski.

Na koniec Przeglądu przewodnicząca jury wyraziła swe gorące uznanie dla wszystkich uczestników. Z roku na rok zespoły stawiają sobie coraz wyżej poprzeczkę, a poziom wystawianych sztuk wzrasta. Zachęcała młodych miłośników teatru do zmagania się ze spektaklami z tekstem, co w przypadku dzieci i młodzieży z różnym uszkodzeniem słuchu wymaga ogromnego nakładu pracy. Wyraziła nadzieję, że w przyszłorocznej edycji, która odbędzie się pod hasłem „Radujmy się”, kolejne zespoły podejmą to wyzwanie. Dla samych dzieci występ na scenie był bardzo ciekawym doświadczeniem. Udział w spotkaniu był nie tylko zabawą, ale również okazją do obcowania ze sztuką teatralną oraz szeroko pojętą kulturą. To doskonały sposób, aby rozwijać w nich takie cechy, jak twórczość czy kreatywność.

Pomysłodawcą i organizatorem przedsięwzięcia jest Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Słabo Słyszących im. Juliana Tuwima w Szczecinie. Przegląd jednak nie powiódłby się bez pomocy i zaangażowania Stowarzyszenia Przyjaciół SOSW dla Dzieci Słabo Słyszących w Szczecinie. Imprezie patronują: Minister Edukacji Narodowej, Prezydent Miasta Szczecina, Marszałek Zachodniopomorski; patronat medialny sprawuje „Kurier Szczeciński”. Sponsorami Przeglądu są m.in.: szczeciński oddział PKO BP, Oticon Polska, PFRON, miasto Szczecin, hotel Radisson Sas oraz hotel Neptun.

Uczestnicy Przeglądu spotkają się za rok. Być może wystąpią na deskach nowego teatru „Pleciuga”, którego budowa już trwa. ■

„Opowieść o królu Szahrijarze i o królowej Szeherazadzie” w wykonaniu zespołu Cicho-sza

wawczego dla niesłyszących i słabo słyszących w Lublińcu wystąpił w przedstawieniu „Opowieść o królu Szahrijarze i o królowej Szeherazadzie”. W świat mitów – baśni o ludziach i bogach – zaprosiła grupa BAJKA, która przyjechała z Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 2 w Bydgoszczy; dzieci przygotowały mit „O Dedalu i Ikarze”. Formacja CZTERY/PIĄTE, reprezentująca Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Słabo Słyszących im. Juliana Tuwima w Szczecinie, brawurowo zagrała spektakl „O rybaku i złotej rybce – historia prawdziwa”. Koło teatralne ARLEKIN, działające w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Tarnowie, po raz pierwszy wzięło udział w Przeglądzie; debiutanckie przedstawienie było oparte na kanwie łotewskiej

Niesłyszących w Zabrzu w przedstawieniu „Bardzo smutna baśń”, przygotowanym na kanwie baśni „Dziewczynka z zapalkami” Andersena.

W kategorii inscenizacji z tekstem międzynarodowe jury pod przewodnictwem Olgi Adamskiej, aktorki Teatru Polskiego w Szczecinie, pierwszą nagrodę przyznało grupie teatralnej SAMOGŁOSKA z Gdyni, zaszczytne drugie miejsce przypadło zespołowi CZTERY/PIĄTE z Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Słabo Słyszących im. Juliana Tuwima w Szczecinie. Wśród spektakli bez tekstu triumfowała grupa MIM-O-TO z Kielc. Tuż za nimi uplasował się GEST ze szczecińskiego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci niesłyszących im. H.Ch. Andersena. Na trzecim stopniu podium stanął

Szkolny koordynator do spraw bezpieczeństwa – czyli kto?

Ryszard Ławicki, Centrum Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie

Zdarzenia, które miały miejsce w Gimnazjum nr 2 w Gdańsku w październiku 2006 roku, odbiły się szerokim echem w całej Polsce. W wyniku molestowania seksualnego przez czterech kolegów z klasy nastoletnia dziewczynka popełniła samobójstwo. Odpowiedzią Ministerstwa Edukacji Narodowej na to tragiczne wydarzenie był program „Zero tolerancji dla przemocy w szkole”, ogłoszony publicznie 3 listopada 2006 roku w szkole, do której chodziła ofiara przemocy.

Rada Ministrów 7 listopada 2006 roku podjęła uchwałę nr 186/2006 w sprawie działań administracji rządowej przeciwko przemocy w szkołach i placówkach oświatowych, w której zobowiązała Ministra Edukacji Narodowej, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministra Sprawiedliwości, Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz wojewodów do pomocy szkołom i placówkom w wypracowaniu skutecznych metod współpracy z właściwymi organami w celu eliminowania aktów przemocy i podniesienia poziomu bezpieczeństwa uczniów. Zgodnie z tą uchwałą wprowadzono do szkół tzw. trójki, które w bardzo krótkim czasie, bez odpowiednich narzędzi, miały dokonać przeglądu i oceny bezpieczeństwa dzieci i młodzieży oraz sprawowania nad nimi prawidłowej opieki.

Dziś, z perspektywy czasu, należy zadać sobie pytanie, czy pośpiesznie (uchwała z 7 listopada 2006 r. określała, że MEN w terminie do 31 stycznia 2007 r. złoży sprawozdanie z realizacji uchwały) przeprowadzony przegląd i pochopnie dokonane oceny wpłynęły w jakikolwiek sposób na poprawę bezpieczeństwa w szkołach. Moim zdaniem – nie!

Następnym etapem działań „w sprawie poprawy bezpieczeństwa w szkołach” była Uchwała Rady Ministrów nr 28 z 6 marca 2007 r. w sprawie przyjęcia Rządowego programu poprawy stanu bezpieczeństwa w szkołach i placówkach „Zero tolerancji dla przemocy w szkole”, stanowiącego załącznik do uchwały.

W ramach realizacji uchwały w szkołach i placówkach oświatowych podjęte miały być następujące działania:

1. Szkolenia rad pedagogicznych oraz pracowników niepedagogicznych szkół i placówek w zakresie zapewnienia uczniom prawidłowej opieki i bezpieczeństwa, w tym:
 - współpracy dyrektora, nauczycieli i wychowawców z organami Policji i prokuratury w celu przeciwdziałania przejawom patologii w środowisku nauczania i wychowania;
 - zasad i zakresu odpowiedzialności karnej za niedopełnienie obowiązku prawidłowej opieki nad uczniami;
 - podstawowych zasad postępowania w sytuacjach zagrożeń (udostępnienie i omówienie procedur interwencyjnych ze szczególnym uwzględnieniem postępowania wobec przemocy).
2. Spotkania z uczniami dotyczące:
 - sposobów podniesienia ich wspólnego bezpieczeństwa na terenie szkoły/placówki;
 - konieczności właściwego reagowania na wszelkie negatywne i zagrażające sytuacje występujące na terenie szkoły/placówki;

– potrzeby i celowości ujawniania przez uczniów wszelkich negatywnych zachowań mających miejsce na terenie szkoły/placówki.

3. Powołanie przy wojewodach interdyscyplinarnych zespołów ds. bezpieczeństwa dzieci i młodzieży, tworzących płaszczyznę stałej współpracy i budujących partnerstwo na rzecz bezpieczeństwa na poziomie lokalnym (ewentualnie wykorzystujących rozwiązania przewidziane w programie rządowym „Razem bezpiecznie”).
4. Powołanie we wszystkich szkołach i placówkach koordynatorów ds. bezpieczeństwa, integrujących działania wszystkich podmiotów szkolnych (nauczycieli, uczniów i wychowanków, rodziców) oraz współpracujących ze środowiskiem w zakresie bezpieczeństwa.

Minister Edukacji Narodowej miał przedstawić sprawozdanie z wykonania uchwały pod obrady Rady Ministrów do 31 sierpnia 2007 r.

Realizując zapisy rządowego programu, dyrektorzy szkół i placówek powołali z początkiem roku szkolnego 2007/2008 szkolnych koordynatorów ds. bezpieczeństwa.

W szkołach, w których zatrudnieni byli pedagodzy, na koordynatorów zostali powołani właśnie oni, zaś w pozostałych nauczyciele różnych specjalności. Powołani koordynatorzy zadawali sobie pytanie: co właściwie mają koordynować? W odpowiedzi na nie pojawiło się wiele szkoleń i warsztatów. Dokumentacja szkoły „wzbogaciła” się natomiast o jeszcze jeden dokument – Plan pracy szkolnego koordynatora ds. bezpieczeństwa. Bez odpowiedzi pozostają jednak pytania:

1. Jak powołanie koordynatorów wpłynęło na poprawę bezpieczeństwa w szkołach i placówkach?
2. Dlaczego z obszernego programu rządowego zrealizowano dotychczas w pełni jedynie zapis o szkolnych koordynatorach oraz częściowo o wprowadzeniu monitoringu w szkołach?
3. Czy pozostawieni sami sobie koordynatorzy (bez wsparcia opisanego w programie) nadal powinni funkcjonować w szkołach i placówkach oświatowych?
4. Kim, tak naprawdę, ma być szkolny koordynator do spraw bezpieczeństwa? ■

1. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 kwietnia 2008 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. z 2008 r. nr 72, poz. 420).

Nowelizacja zakłada:

- obowiązkową naukę języka obcego w klasach I–III szkoły podstawowej;
- zmniejszenie liczby tzw. godzin dyrektorskich w klasach I–III (dyrektor będzie miał do swojej dyspozycji 6 zamiast 12 godzin w całym cyklu nauczania);
- zwiększenie liczby godzin kształcenia zintegrowanego z 54 do 60.

2. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 maja 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie form i zakresu finansowego wspierania organów prowadzących w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w publicznych szkołach i placówkach (Dz. U. nr 94, poz. 598).

Wprowadzone zmiany mają ułatwić szkołom specjalnym staranie się o środki na zakup urządzeń do monitoringu. Dotychczasowe przepisy, w których traktowano szkoły specjalne na równi z innymi szkołami, biorąc pod uwagę wymaganą minimalną liczbę uczniów (200), wykluczały bardzo często ich udział w programie dofinansowania.

Obecnie do uzyskania wsparcia finansowego są uprawnione następujące organy prowadzące:

- publiczne szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne dla dzieci i młodzieży oraz zespoły tych szkół (z wyjątkiem szkół specjalnych i zespołów szkół specjalnych), a także szkoły i placówki artystyczne liczące nie mniej niż 200 uczniów lub wychowanków;
- publiczne bursy oraz szkoły podstawowe specjalne, gimnazja specjalne, szkoły ponadgimnazjalne specjalne dla dzieci i młodzieży oraz zespoły tych szkół liczące nie mniej niż 100 uczniów lub wychowanków;
- publiczne młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze liczące nie mniej niż 50 wychowanków;
- publiczne szkoły przy zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich.

Zaktualizowane akty prawne

oprac. **Karolina Pietroczyk-Rapkiewicz**
Kuratorium Oświaty w Szczecinie

Szkoły specjalne będą mogły skorzystać z nowych przepisów dopiero w 2009 roku, ponieważ termin składania przez organy prowadzące wniosków o dofinansowanie monitoringu w 2008 roku upłynął 20 maja.

W wyniku nowelizacji rozporządzenia zmiany ulegają również wymagania techniczne stawiane urządzeniom monitorującym. Dotychczasowe przepisy dopuszczały możliwość rejestracji dźwięku. Obecnie zrezygnowano z rejestracji sygnału akustycznego i wprowadzono obowiązek rejestracji obrazu przez system, w myśl art. 1 ustawy z 13 kwietnia 2007 r. o kompatybilności elektromagnetycznej (Dz. U. nr 82, poz. 556) oraz art. 153 ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. o prawie telekomunikacyjnym (Dz. U. nr 171, poz. 1800, z późniejszymi zmianami). Zmiana ma przeciwdziałać powodowanym przez urządzenia do monitorowania zaburzeniom elektromagnetycznym w pracy innych urządzeń oraz chronić je przed zaburzeniami emitowanymi przez inne urządzenia.

W tym roku na monitoring w szkołach zarezerwowano z budżetu państwa 20 milionów złotych – ponad dwa razy mniej niż w roku ubiegłym.

3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 czerwca 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie innych form wychowania przedszkolnego, warunków tworzenia i organizowania tych form oraz sposobu ich działania (Dz. U. nr 104, poz. 667).

Akt ten ma ułatwić zakładanie alternatywnych przedszkoli.

Prawo daje od stycznia br. możliwość tworzenia, obok tradycyjnych przedszkoli, placówek alternatywnych, np. zespołów wychowania przedszkolnego i punktów przedszkolnych przez gminy, stowarzyszenia i osoby prywatne.

Nowelizacja rozporządzenia łagodzi wymogi sanitarno-lokalowe wobec punktów i zespołów.

Lokal, w którym będą prowadzone zajęcia, nie musi znajdować się w budynku spełniającym wymagania określone w przepisach techniczno-budowlanych i o ochronie przeciwpożarowej, o ile będzie przeznaczony tylko dla jednej grupy dzieci i znajdzie się na parterze budynku zbudowanego z elementów nierozprzestrzeniających ognia. Ponadto taki lokal musi mieć przynajmniej dwa wyjścia na zewnątrz i powinien być wyposażony w trudno zapalne wykładziny podłogowe oraz gaśnicę proszkową ABC o pojemności co najmniej 4 kg.

Zajęcia dla 3–5 dzieci powinny być prowadzone w pomieszczeniu, które ma co najmniej 16 m². W wypadku, gdy dzieci jest więcej niż 5, wymagana powierzchnia ulega zwiększeniu o co najmniej 2 m² na każde kolejne dziecko, jeżeli jego pobyt w pomieszczeniu nie przekracza 5 godzin dziennie. Wysokość pomieszczeń ma wynosić co najmniej 2,5 m.

W zespole wychowania przedszkolnego zajęcia mogą być prowadzone tylko w niektóre robocze dni tygodnia, natomiast w punkcie przedszkolnym – przez wszystkie robocze dni w tygodniu. Minimalny dzienny wymiar zajęć w zespole wychowania przedszkolnego wynosi 3 godziny, a tygodniowy – 12 godzin.

Zajęcia, zarówno w zespołach wychowania przedszkolnego, jak i w punktach przedszkolnych, są organizowane w grupach liczących od 3 do 25 dzieci.

Na tworzenie alternatywnych przedszkoli i wsparcie tzw. małych przedszkoli, które powstały w ostatnich latach, przeznaczono ze środków Unii Europejskiej 240 mln euro na lata 2007–2013. Ich zakładanie ma poprawić dostęp do edukacji przedszkolnej dzieci w wieku 3–5 lat, zwłaszcza tych, które mieszkają na wsiach. ■

Na temat...

oprac. **Barbara Keller**

nauczyciel bibliotekarz, Wydział Udostępniania Zbiorów CDiDN WBP w Szczecinie

ATAMAŃCZUK, Kazimiera

Edukacja i szkoła u progu XXI wieku / Kazimiera Atamańczuk, Roman Przybyszewski. – Olsztyn: Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, 2001. – 138, [1] s.: rys.; 24 cm. – Bibliogr. – ISBN 83-7299-089-1

Nauczanie – teoria
C 371(438)

BANACH, Czesław

Szkoła naszych oczekiwań i marzeń, potrzeb, projekcji i działań: od A do Ś / Czesław Banach. – Poznań: Oficyna Ekonomiczna Wydawnictwa eMPI2, 2005. – 23, [1] s.; 21 cm. – (Materiały i Podręczniki Mariana Pietraszewskiego). – ISDN 83-89654-33-4

Nauczanie – teoria

B 23955, B 23956, B 23957, B 23958,
C 37.01

ELSNER, Danuta

Kierowanie zmianą w szkole: nowy sposób myślenia i działania / Danuta Elsner; współpr. Rudi Schollaert, Jane Jones, Peter Van de Moortel. – Warszawa: Wydawnictwa CODN, 2005. – 143 s.: il.; 24 cm + dysk optyczny (CD-ROM). – (Zarządzanie Szkołą). – Bibliogr. s. 138–142. – ISBN 83-87958-79-4

Szkolnictwo – organizacja
161750, C 371.1

ELSNER, Danuta. rd

Jak planować rozwój placówki oświatowej?: teoria i praktyka / pod red. Danuty Elsner. – Chorzów: „Mentor”, 2001. – 203 s.: rys.; 24 cm. – Bibliogr. s. 197–201. – ISBN 83-905964-6-6

Przedszkola – planowanie

156620, 156621, 156622, 156623, C
371.1

GAWROŃSKI, Krzysztof

Zarządzanie placówką oświatową: organizacja, nadzór, narzędzia informatyczne, wzory dokumentów / Krzysztof Gawroński, Arkadiusz Stefan. – Kraków: Dom Wydawniczy „ABC”, 2005. – 317 s.; 21 cm + CD-ROM. – (Biblioteka Dyrektora Szkoły). – Bibliogr. s. 315–316. – ISBN 83-7416-276-7

Szkolnictwo – organizacja – Polska – od 1989 r.

160812, C 371.1

MacBEATH, John. Współaut.

Czy nasza szkoła jest dobra? / John MacBeath, Michael Schratz, Denis Meuret, Lars Jakobsen; tł. Krzysztof Kruszczyński. – Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, cop. 2003. – 223 s.: il.; 24 cm. – (Szkoła Dziś i Jutro). – Bibliogr. s. 219–223. – ISBN 83-02-08681-9

Nauczanie – efektywność – badanie
NOWICKA, Marzenna. rd

Nauczyciel i uczeń w przestrzeniach szkoły: szkice z teorii i praktyki kształcenia / pod red. Marzenny Nowickiej. – Olsztyn: Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, 2002. – 191 s.: il.; 24 cm. – ISBN 83-7299-168-5

Kształcenie – teoria – szkice
159079 C

PIELACHOWSKI, Józef

Organizacja i zarządzanie oświatą i szkołą / Józef Pielachowski. – Poznań: Wydawnictwo „eMPI2”, 2000. – 236 s.: rys.; 24 cm. – (Materiały i Podręczniki Mariana Pietraszewskiego). – Poradnik dla dyrektorów oraz pracowników organów prowadzących i nadzorujących szkoły. – Bibliogr. s. 218, akty prawne. – s. 219–236. – ISBN 83-86421-80-0

Dyrektor – szkolnictwo – poradnik
156090, 156091, C 371.1

PIELACHOWSKI, Józef

Organizacja i zarządzanie oświatą i szkołą: poradnik dla dyrektorów szkół oraz pracowników organów prowadzących i nadzorujących szkoły / Józef Pielachowski. – Wyd. 4. – Poznań: Wydawnictwo „eMPI2”, 2004. – 234, [1] s.; 24 cm. – (Materiały i Podręczniki Mariana Pietraszewskiego). – Bibliogr., wykaz aktów prawnych. – ISBN 83-89654-25-3

Dyrektor – szkolnictwo – poradnik
C 371.1

PLEWKA, Czesław

Skuteczne zarządzanie współczesną szkołą / Czesław Plewka. – Szczecin: Centrum Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli, 2005. – 124 s.: il.; 23 cm. – (Biblioteka Dyrektora). – Bibliogr. s. 122–133. – ISBN 83-89882-65-5

Dyrektor – szkolnictwo
C 371.1, C 371.1

POLAK, Krzysztof. rd

Edukacja i reforma. T. 1, Dyrektor i szkoła. Wspomaganie rozwoju ucznia / red. nauk. Krzysztof Polak. – Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, cop.2001. – 199, [1] s.: rys.; 24 cm. – Książka zawiera przykłady fragmentów programów autorskich z kartami pracy ucznia, zestaw 100 gier i zabaw dydaktycznych. – ISBN 83-233-1447-0

Dyrektor – szkolnictwo – Polska – od 1999 r. – poradnik
C 37.014.3

STANKIEWICZ, Leszek

Słownik organizacji i kierowania w oświacie / Leszek Stankiewicz. – Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek, cop. 2000. – 155 s.; 21 cm. – Książka dla studentów, nauczycieli, organizatorów, kierowników szkół i lokalnego środowiska edukacyjnego. – ISBN 83-7174-550-8

Szkolnictwo – reforma – Polska – od 1999 r. – słownik
156438, C 371.1

SZCZUPACZYŃSKI, Jerzy

Edukacja a zarządzanie: podręcznik akademicki / Jerzy Szczupaczyński. – Pułtusk: Wyższa Szkoła Humanistyczna im. Aleksandra Gieysztora, 2004. – 170 s.: rys., wykry.; 24 cm. – ISBN 83-89709-09-0

Szkolnictwo – organizacja – Polska – od 1989 r. – podręcznik akademicki
160440 C

TARASZKIEWICZ, Małgorzata

Jak uczyć jeszcze lepiej: szkoła pełna ludzi / Małgorzata Taraszkiewicz. – Poznań: Wydawnictwo ARKA, 2001. – 334 s.: rys.; 24 cm. – ISBN 83-88860-12-7

Uczenie się – zagadnienia
156780, 156781, 156834 C

WENTA, Kazimierz. rd

Pomiar edukacyjny jako kompetencje pedagogiczne / pod red. Kazimierza Wenty; Uniwersytet Szczeciński. – Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 2001. – 615 s.: rys., wykry.; 24 cm. – ISBN brak

Szkoła – praca – ocena – materiały konferencyjne
C 371.1

WITEK, Stefan

Zarządzanie reformowaną szkołą: wybrane problemy teoretyczno-praktyczne / Stefan Witek. – Kraków: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2000. – 144 s.; 21 cm. – ISBN 83-01-13123-3

Szkolnictwo – reforma – Polska – od 1989 r.

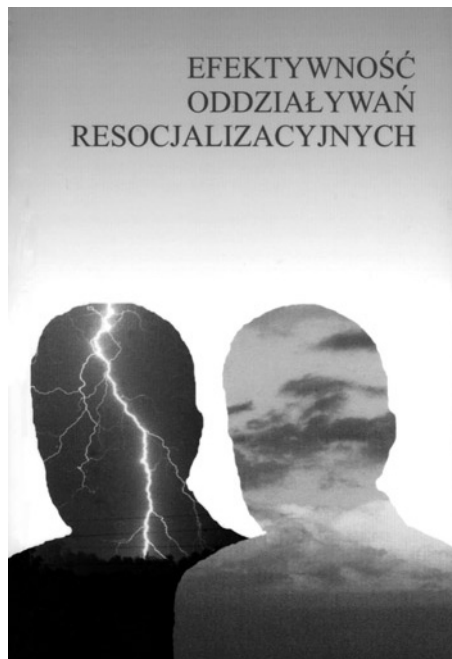
154339, 154340 C

EFEKTYWNOŚĆ

Efektywność oddziaływań resocjalizacyjnych / pod red. Franciszka Kozaczuka. – Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2008. – 488 s.

Sygn.: 164476 C

Prezentowana publikacja jest swego rodzaju dyskusją praktyków i teoretyków, znawców problematyki penitencjarnej i resocjalizacyjnej, a więc praktyków i teoretyków penitencjarnych, pedagogów, psychologów resocjalizacyjnych, prawników i przedstawicieli administracji więziennej. Adresowana jest przede wszystkim do personelu penitencjarnego, kuratorów sądowych, pedagogów i psychologów związanych z praktyką resocjalizacyjną w placówkach penitencjarnych. Może również zainteresować studentów prawa, pedagogiki, socjologii i psychologii.

GOLIŃSKA, Lucyna

Pracoholizm: uzależnienie czy pasja / Lucyna Golińska. – Warszawa: Centrum Doradztwa i Informacji Difin, 2008. – 186 s.

Sygn.: 164511 C

Książka ta adresowana jest do szerokiego kręgu odbiorców – zarówno do tych, którzy słyszą od innych, że są pracoholikami i budzi to w nich sprzeciw, złość lub niepokój, jak i do tych, którzy szukają przyczyn swoich niepowodzeń w relacjach z partnerem/partnerką i są przekonani, że gdyby nie to, że on/ona woli pracę niż kontakty z bliskimi ludźmi, to byłoby inaczej; a także do tych,

Nowości wydawnicze

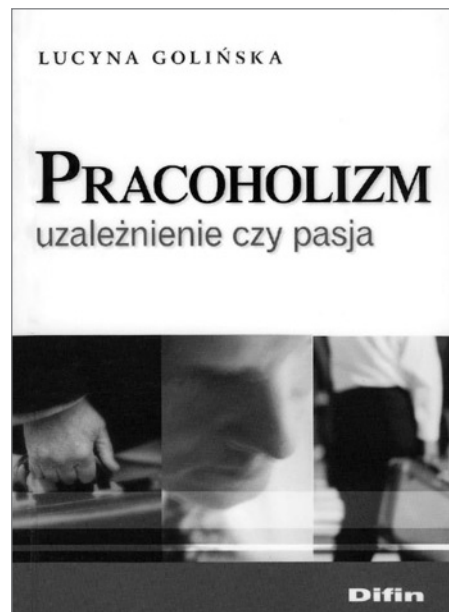
rekomendują

Regina Czekala

kierownik Wydziału Udostępniania Zbiorów CDiDN WBP w Szczecinie

Halina Kwiatkowska

nauczyciel bibliotekarz, Wydział Udostępniania Zbiorów CDiDN WBP w Szczecinie

którzy traktują pracę zwyczajnie i ze zniecierpliwieniem pytają: „o co tu chodzi?”.

KARWOWSKA-STRUCZYK, Małgorzata

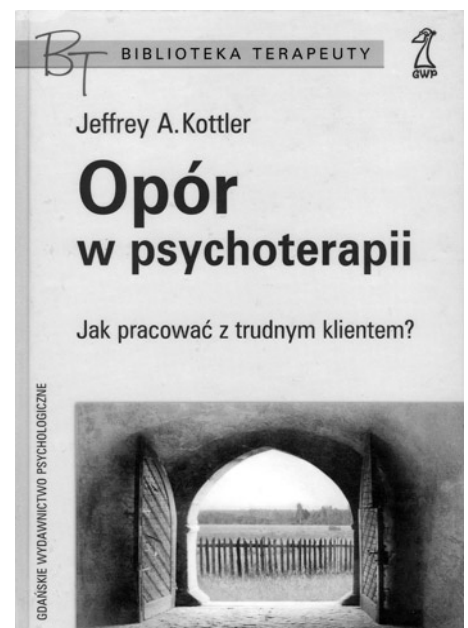
Dziecko i konteksty jego rozwoju / Małgorzata Karwowska-Struczyk. –

Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych, 2007. – 230 s.

Sygn.: 164470 C

Główne wątki poruszane w książce można opisać za pomocą kilku podstawowych i kluczowych pojęć: indywidualizacja oddziaływań edukacyjnych, uniwersalizm i globalizacja w edukacji małego dziecka, reprezentacje dziecka, dzieciństwo, edukacja, izolacja, marginalizacja, osaczenie dziecka, feminizacja dzieciństwa, relacje władzy dorosły-dziecko, zależność, familializacja i instytucjonalizacja.

KOTTLER, Jeffrey A.

Opór w psychoterapii. Jak pracować z trudnym klientem? / Jeffrey A. Kottler. – Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2007. – 222 s.

Sygn.: 163984 C

Seria Biblioteka Terapeuty zaprasza każdego, kto interesuje się psychoterapią, do przemyślenia najważniejszych dylematów terapeutycznych, pogłębienia swojej wiedzy oraz zdobycia nowych umiejętności. Studentów i początkujących terapeutów wprowadza w świat

NOWA SIEDZIBA CDiDN

Po trwających ponad pół roku pracach budowlanych i wykończeniowych została oddana do użytku nowa siedziba Centrum Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie.

Nowoczesna stylizacja budynku, odważna kolorystyka elewacji oraz ciekawa bryła oparta na nowatorskim projekcie architektonicznym przyciągają uwagę przechodniów, natomiast funkcjonalne zaplanowanie wnętrza daje wrażenie przestrzeni oraz zapewnia doskonale oświetlenie pomieszczeń.

Dzięki wyjątkowemu połączeniu komfortu z estetyką i nowoczesnymi rozwiązaniami technicznymi każde pomieszczenie nowo powstałego gmachu zostało zaprojektowane tak, by sprostać oczekiwaniom osób korzystających z naszych usług, przy jednoczesnej poprawie warunków i optymalizacji efektywności pracy zatrudnionych specjalistów.

Nowa siedziba CDiDN mieści się przy ulicy Generała Józefa Sowińskiego 68. Ta korzystna lokalizacja, nieco na obrzeżach ścisłego centrum, zapewnia dobre warunki dojazdu ze wszystkich zakątków miasta. Uczestnicy szkoleń spoza Szczecina bez trudu dotrą tu w krótkim czasie z dworca kolejowego czy autobusowego. Ponadto obiekt otoczony jest rozległym placem z wieloma miejscami parkingowymi, których nie mogliśmy zagwarantować, funkcjonujących w dotychczas zajmowanych budynkach.

Główny atut obiektu stanowi siedem sal wykładowych, w tym 3 sale dydaktyczno-szkoleniowe, 2 sale komputerowe, sala konferencyjna i aula, o łącznej powierzchni 450 m², mogących pomieścić jednocześnie ok. 265 osób. Są to nowoczesnie zaprojektowane eleganckie wnętrza, zapewniające miłą atmosferę spotkań. Kompleksowo i profesjonalnie zestawione wyposażenie doskonale przystosowuje pomieszczenia do celów szkoleniowych. Prowadzący zajęcia mają do dyspozycji ekrany projekcyjne, rzutniki multimedialne, flipcharty, zestawy audiowizualne oraz stałe łącze internetowe. Nowoczesny sprzęt techniczny i wysokiej klasy baza lokalowa zapewniają możliwość organizowania wszelkiego rodzaju spotkań, takich jak: konferencje, seminaria, szkolenia, sympozja, targi i wystawy.

Istotnym udogodnieniem dla klientów Centrum jest połączenie pod jednym dachem, funkcjonujących do niedawna w rozproszeniu, wszystkich jednostek organizacyjnych. Przestronna część gmachu zaadaptowana na Bibliotekę Pedagogiczną im. Heleny Radlińskiej rozciąga się na powierzchni 554 m². Nowoczesny duży magazyn, wyposażony w ruchome regały stosowane w największych archiwach i magazynach książkowych, znacznie ułatwia pracownikom odnalezienie zamówionego przez czytelnika woluminu. Równie atrakcyjne jak sale konferencyjne są czytelnie. To przestronne, jasne, funkcjonalnie umeblowane pomieszczenia zapewniające przyjemną atmosferę sprzyjającą lekturze i pracy ze zbiorami multimedialnymi.

Projekt budynku uwzględnia również rolę przyrody w nowoczesnie kształtowanej przestrzeni. W przerwie w szkoleniu bądź pracy z książką warto udać się na patio, będące swoistą konstrukcyjną reminiscencją charakterystycznych dla tradycyjnego budownictwa hiszpańskiego i iberoamerykańskiego wewnętrznych dziedzińców ozdobionych roślinnością i formami małej architektury. Goście CDiDN-u mają również możliwość udania się na taras, z którego można zejść na teren okalający budynek.

Centrum Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli, którego organem prowadzącym jest Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, funkcjonuje na rynku usług edukacyjnych od wielu lat, zyskując miano solidnie i profesjonalnie działającej instytucji szkoleniowej. Decyzja o sfinansowaniu budowy nowej siedziby jest dowodem uznania, jakim Zarząd Województwa obdarzył Centrum, i następstwem dynamicznego rozwoju jednostki. Obecnie CDiDN to ciekawe w zakresie rozwiązań architektonicznych, bardzo dobrze wyposażone, nowoczesne centrum doskonalące, którego obecność na mapie Szczecina z pewnością nie pozostanie bez znaczenia dla poziomu zachodniopomorskiej edukacji. Nowa siedziba zapewni większy komfort pracy zarówno uczestnikom szkoleń, jak i osobom zatrudnionym w CDiDN-ie oraz pozwoli na wprowadzenie dalszych innowacji w zakresie kierowanej do środowiska oświatowego oferty.

Agnieszka Gruszczyńska

LEKCJE HISTORII Z ŻOŁNIERZAMI AK

W wyniku podpisania 26 czerwca „Porozumienia o współpracy” między Zachodniopomorskim Kuratorem Oświaty a Prezesem Zarządu Okręgu Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Szczecin odbyło się spotkanie przedstawicieli obu stron w celu ustalenia zakresu i sposobu realizacji wspólnych działań.

Ustalono, że Kuratorium Oświaty w Szczecinie – w trosce o wychowanie dzieci i młodzieży w duchu patriotyzmu i miłości do Ojczyzny – będzie wspierać działalność Związku na terenie szkół i placówek województwa zachodniopomorskiego przez publikację materiałów na swoich stronach internetowych i łamach miesięcznika „Refleksje”, a także przekazywanie informacji dyrektorom podczas organizowanych dla nich narad.

Chętni do podjęcia współpracy ze Związkiem proszeni są o kontakt z jego członkami w siedzibie mieszczącej się przy Wałach Chrobrego 4 w Szczecinie, tel. 091 430 33 78.

Liczymy na Państwa zainteresowanie.

Skierowany do nauczycieli list ppłk. Czesława Cywińskiego, Prezesa Zarządu Głównego Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, obrazuje treść podpisanego porozumienia.

Nie można wybrać przyszłości bez pamięci o przeszłości

Szanowni Państwo,
Drodzy Dyrektorzy i Nauczyciele!

Piszę do Was w imieniu oficerów i żołnierzy Armii Krajowej oraz innych formacji niepodległościowych, walczących o wolność Państwa Polskiego. Nasza młodość przypadła na wielką burzę dziejów. Wcześniej pragnęliśmy, jak każdy młody człowiek, normalnie żyć, bawić się, zwiedzać świat, korzystać z nowinek technicznych, kochać, zakładać rodziny, pracować i wspinać się po drabinie kariery zawodowej. Musieliśmy jednak stanąć w obronie naszej Ojczyzny. To był nasz obowiązek, tak zostaliśmy bowiem wychowani przez naszych rodziców i nauczycieli. To także wspaniała przedwojenna szkoła zaszczepiła w nas kult walki o niepodległą

Polskę, szacunek dla bohaterów narodowych, także tych bezimiennych. Niektórzy z nas pamiętają sędziwych Powstańców Styczniowych zasiadających w pierwszych rzędach na uroczystościach państwowych II RP. Dzięki patriotycznemu wychowaniu w tragicznym momencie dla Polski nie wahaliśmy się złożyć daniny krwi. Wielu z nas zginęło w walce.

Jesteśmy dumni z dorobku poprzednich pokoleń. Dzięki ich zaangażowaniu i patriotyzmowi mogliśmy wychowywać się i wzrastać w wolnym państwie. Tę dumę chcemy przekazać następnym pokoleniom – naszym wnukom i prawnukom. Chcemy podzielić się naszymi doświadczeniami i wiedzą. Chcemy zaszczerpić w najmłodszym pokoleniu miłość do Ojczyzny. Młodość ma swoje prawa, dobrze o tym wiemy; sami z nich korzystaliśmy i nie chcemy ich łamać. Musimy jednak również przypominać o naszych kolegach, koleżankach, którym nie dane było żyć w wolnym państwie. Naszym obowiązkiem jest przywrócić ich do zbiorowej pamięci, zwłaszcza że na wieczną wartość odchodzą kolejni świadkowie tych wydarzeń. To ostania chwila, aby przekazać młodym pokoleniom prawdę o tamtych latach. To również na nas ciąży odpowiedzialność za patriotyczne wychowanie przyszłych pokoleń. Nie mamy się czego wstydzić – II Rzeczpospolita była państwem szybko nadrabiającym opóźnienia czasów zaborów, nasi ojcowie zbudowali administrację wolnego państwa, podwaliny nowoczesnej gospodarki, unowocześnili armię. Gdyby dana nam była jeszcze jedna dekada pokoju, znaleźlibyśmy się w awangardzie Europy. W czasie wojny stworzyliśmy największą podziemną armię walczącą na wszystkich frontach. Po 1945 roku spotkały nas kolejne represje, więzienia i zsyłki. Dla żołnierzy Armii Krajowej nie było miejsca. Dopiero od niedawna możemy bez przeszkód przekazywać prawdę o tamtych latach, o naszych przyjaciółach, ich niezwykłym poświęceniu i bohaterstwie.

Wspólnie ze środowiskami nauczycielskimi chcemy prowadzić akcję kulturowania i przekazywania społeczeństwu wiedzy o etosie Polskiego Państwa Podziemnego i jego siły zbrojnej – Armii Krajowej. Jest to sztafeta pokoleń, kontynuacja idei niegdyś walki, a obecnie pracy dla wolnej Polski. W celu

przybliżenia młodzieży wiedzy z okresu historii Polski 1939–1956, a również z okresu do 1989 roku, z naszej inicjatywy – Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej (ŚŻŻ AK) – zawarto „Porozumienia o współpracy” między Kuratorami Oświaty a Władzami Okręgowymi naszego Stowarzyszenia. Koordynatorem Programu z ramienia Zarządu Głównego ŚŻŻ AK jest dr Piotr W. Kurek, syn oficera AK, który, jak wielu podobnych mu członków naszego Związku, bez uprawnień kombatanckich, wspiera nasze działania.

Na mocy tych porozumień w szkołach i placówkach nadzorowanych przez Kuratorów Oświaty upowszechniana jest wiedza historyczna o dziejach Polski i losach jej obywateli w latach 1939–1989 oraz tradycja i dziedzictwo ideowe Armii Krajowej. Powoływane zostają zespoły robocze składające się z przedstawicieli kuratoriów i ŚŻŻ AK, które będą ukierunkowywały i koordynowały wspólne działania. Tematy, które mają być przybliżone w szkolnych programach nauczania, to m.in.:

1. Dzieje Państwa Polskiego i władz polskich na wychodźstwie
2. Działalność Służby Zwycięstwa Polski (SZP), Związku Walki Zbrojnej (ZWZ), Armii Krajowej oraz innych organizacji niepodległościowych walczących z okupantami
3. Zbrodnie dokonywane z przyczyn politycznych, narodowościowych lub religijnych na obywatelach polskich
4. Represje, których Polacy dążący do przywrócenia niepodległości doznawali od okupantów oraz władz PRL.

Kuratorzy Oświaty wraz z Instytutem Pamięci Narodowej, przy współpracy ŚŻŻ AK, udzielają merytorycznej pomocy w zakładaniu Klubów Historycznych im. Armii Krajowej/ gen. S. Roweckiego-Grota w nadzorowanych przez siebie szkołach i placówkach oraz wspomagają rozwój Klubów już istniejących. Wspierają również organizowanie dla uczniów i nauczycieli prelekcji, sesji historycznych, pokazów filmowych, spotkań z udziałem żołnierzy Armii Krajowej, wystaw i innych form upowszechniania wiedzy.

Za pośrednictwem kuratorów oświaty Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej zaprasza nauczycieli zaangażowanych w realizację Programu do wstępowania w szeregi Światowego

Związku Żołnierzy Armii Krajowej w charakterze członków nadzwyczajnych, bez uprawnień kombatanckich.

Małopolski Kurator Oświaty Józef Rostworowski oraz Prezes Okręgu Małopolska ŚŻŻ AK kpt. Kazimierz Guzikowski jako jedni z pierwszych podpisali „Porozumienie o współpracy”. Analogicznie porozumienia podpisano z kuratoriami w Warszawie, Kielcach, Białymstoku, Katowicach, Rzeszowie, Szczecinie, Olsztynie, Lublinie, Gorzowie Wielkopolskim, Opolu, Krośnie, Poznaniu, Bydgoszczy i Łodzi.

Pragniemy, aby nasz trud nie poszedł na marne; chcemy, by nasz kraj mógł się normalnie rozwijać przez kolejne dziesięciolecie. Pomni doświadczeń naszej młodości chcemy pomóc najmłodszym pokoleniom. Mamy wspierać młodość. Chcemy jej zapewnić spokój, bezpieczeństwo, dostatek. Jest to możliwe, jeśli będziemy pamiętać o tragicznej lekcji historii z lat 1939–1945 i okresu PRL. W tym miejscu Europy nie można tego zrealizować inaczej. Wiemy bowiem dobrze, że nie można „wybrać przyszłości” bez pamięci o przeszłości. Tylko narody pamiętające o historii mogą budować podstawy dobrobytu, bogactwa i nowoczesności.

ppłk. Czesław Cywiński

Prezes Zarządu Głównego Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej

SZKOLNY WOLONTARIAT

Centrum Wolontariatu przy Stowarzyszeniu POLITES zaprasza do uczestnictwa w projekcie „Aktywni żyją ciekawiej – rozwój wolontariatu w Szczecinie i województwie zachodniopomorskim”, którego celem jest stworzenie Szkolnych Klubów Wolontariusza (SKW), które będą włączać młodych ludzi w działania na rzecz środowiska szkolnego i lokalnego.

Zainteresowanych uczestnictwem w projekcie i wzięciem udziału w szkoleniu dla koordynatorów SKW, które odbędzie się 19–21 września br., prosimy o wypełnienie formularza zgłoszeniowego (dostępnego na stronie www.polites.org.pl) i przesłanie go do 10 września br. Szkolenia i warsztaty są nieodpłatne.

Wszelkich informacji udzielają: Ewelina Wołoszyk, Anna Graczyk-Osowska, tel. 091 450-11-46, e-mail: biuro@polites.org.pl – temat „SKW FIO”.

Temat wiodący następnego numeru

NAUCZYCIEL I JEGO PROBLEMY

NOWA OFERTA SZKOLEŃ

Centrum Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie na I semestr roku szkolnego 2008/2009

Proponujemy następujące formy doskonalenia:

studia podyplomowe

•

kursy kwalifikacyjne

•

szkolenia rad pedagogicznych

•

warsztaty

•

nieodpłatne formy doskonalenia

•

formy doskonalenia dofinansowane
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Oferta jest dostępna w formie elektronicznej na stronie internetowej www.cdidn.edu.pl.

Serdecznie zapraszamy do korzystania z naszych szkoleń!

**Nowa siedziba
Centrum Doradztwa
i Doskonalenia Nauczycieli
w Szczecinie**

**ul. Gen. J. Sowińskiego 68
70-236 Szczecin
tel. 091 43 50 622
www.cdidn.edu.pl**